

JAAR
RAPPORT

BE

2019

Bij WWF beschermen we de natuur voor een betere levenskwaliteit op aarde.

Elke dag opnieuw zet WWF zich samen met vele partners en lokale gemeenschappen in om te strijden tegen de bedreigingen voor onze ecosystemen en om oplossingen te vinden voor deze grote uitdagingen.

Want zonder veerkrachtige ecosystemen heeft de planeet aarde, onze thuis, niet de capaciteit om een bloeiende natuur, voldoende zoet water, zuivere lucht, uitgestrekte wouden, een gezonde oceaan en voedsel te bieden aan onze huidige en alle komende generaties.

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	3
Hoe 2020 onze toekomst zal bepalen	4
Als alle puzzelstukjes passen	6
Onze projecten in 2019	8
Bossen	10
Beleidswerk	
Congobekken	
Afrikaanse Grote Merengebied	
Amazonergebied en Chocó-Darién-woud	
De Guyana's	
Mekongregio	
Donau-Karpaten	
Wilde soorten	22
Beleidswerk	
België	
Mekongregio	
Miombobossen	
Klimaat	32
Beleidswerk	
Voeding & Landbouw	36
Beleidswerk	
Oceaan	40
Beleidswerk	
Samen hetzelfde doel nastreven	46
De jongste generaties voor een levende planeet	48
Samen is alles mogelijk	50
2019 In cijfers	54

Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo en de afkorting 'WWF' zijn handelsmerken van het World Wide Fund for Nature. Overname van teksten is toegestaan mits bronvermelding.

Redactie: Ioana Betieanu, Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée, Fabienne Damsin, Sara De Winter, Esther Favre-Felix, Alain Flabat, Antoine Lebrun, Sofie Luyten, Isabelle Vertriest. • Nederlandse vertaling: Nicolas Chartier. • Coördinatie: Wendy Schats.

Vormgeving: www.inextremis.be. • Druk: Daddy Kate.

Foto voorpagina: © Wild Wonders of Europe / Sergey Gorshkov / WWF.

V.U.: Antoine Lebrun. E. Jacquainlaan 90, 1000 Brussel.

‘Met de publicatie van het ‘Living Planet Report Belgium’ wil WWF een wetenschappelijke beoordeling van de staat van de biodiversiteit in België bieden.’

‘WWF heeft elke gelegenheid aangegrepen om de hoogdringendheid van een beleid dat natuurbehoud en -herstel centraal stelt, op de agenda te plaatsen.’

VOORWOORD

Wereldwijd begint het belang van biodiversiteit en gezonde ecosystemen door te dringen in het maatschappelijk debat, zeker nu het ene na het andere rapport het ontstellende bewijs levert dat de biodiversiteit in sneltempo achteruitgaat. Iedereen – bedrijven, overheden, consumenten – draagt verantwoordelijkheid en wordt erdoor getroffen. WWF heeft dan ook elke gelegenheid aangegrepen om de hoogdringendheid van een beleid dat natuurbehoud en -herstel centraal stelt, op de agenda te plaatsen.

2020 wordt cruciaal want er staan belangrijke afspraken op de internationale agenda. Tijdens de 15de COP van het Verdrag inzake biologische diversiteit ('Convention on Biological Diversity') moeten de 196 lidstaten van de Verenigde Naties het eens worden over de doelstellingen om de biodiversiteit op wereldschaal te beschermen en te behouden voor de periode 2020-2030; in 2020 wordt ook het wereldcongres voor natuurbehoud ('International Union for Conservation of Nature') gehouden en worden de duurzame ontwikkelingsdoelen ('SDG's') vernieuwd.

En in België? Begin 2018 keerde de wolf, na een afwezigheid van meer dan 100 jaar, terug naar België. En het bleef niet bij een individu. Meer en meer wolven doen ons land aan en sommige vestigen zich hier permanent, ook al is niet iedereen opgetogen over hun terugkeer. Ondanks de grote versnippering van de Belgische natuur blijken ze hier te gedijen.

Dat neemt niet weg dat de natuur in ons land baat heeft bij het verbinden van versnipperde en geïsoleerde gebieden. Via het uitwerken van actieplannen voor iconische paraplu-soorten zoals de wolf, lynx, wilde kat, zwarte ooievaar en otter, wil WWF het aanleggen van de noodzakelijke corridors stimuleren.

Daarom is het belangrijk te weten hoe het is gesteld met de natuur in België. Met de publicatie van het 'Living Planet Report Belgium', voorzien in 2020, wil WWF een wetenschappelijke maar bevattelijke beoordeling van de staat van de biodiversiteit in België bieden om de kennis van het publiek aan te scherpen, het bewustzijn te verhogen en om de biodiversiteit hoger op de politieke en maatschappelijke agenda te plaatsen.

Het staat onomstotelijk vast: de bedreigingen stapelen zich op en er is geen tijd te verliezen. Maar zoals u in dit jaarrapport kan lezen, blijven we gedreven aan de weg timmeren. Dat kunnen we enkel doen met de broodnodige en zeer gewaardeerde steun van onze leden, donateurs en partners. Wij kunnen onze sympathisanten dus niet genoeg bedanken. Samen zal het ons lukken: Together Possible!

Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée
Voorzitter van de Raad van Bestuur
van WWF-België

Antoine Lebrun
Algemeen directeur
van WWF-België

HOE 2020 ONZE TOEKOMST ZAL BEPALEN

Nooit stond het voortbestaan van de wereld zoals wij hem kennen meer op de helling als nu. De klimaatcrisis laat zich steeds tastbaarder voelen, de biodiversiteitscrisis is een feit. En de wereld kijkt ernaar. Is de mensheid in staat het tij te keren en voluit te gaan voor de broodnodige transitie naar een koolstofvrije toekomst en een herwaardering van de natuurlijke rijkdom?

De balans blijft onrustwekkend

De gemiddelde, wereldwijde temperatuur steeg al met 1°C sinds pre-industriële tijden en we weten dat de meeste ecosystemen een opwarming van 2°C moeilijk zullen verteren. Volgens het laatste 'Living Planet Report' van WWF zijn de groottes van de populaties vissen, vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen tussen 1970 en 2014 wereldwijd met 60% achteruitgegaan. En een wereldwijd evaluatierapport van het Intergouvernementeel Platform over biodiversiteit en ecosysteemdiensten (IPBES), gepubliceerd in mei 2019, stelt dat ongeveer een miljoen dieren en planten nu met uitsterven worden bedreigd. Volgens het Wereld Economisch Forum houden vijf van de tien meest waarschijnlijke en meest impactvolle wereldwijde bedreigingen verband met natuurverlies en klimaatverandering. Het forum plaatst ook het verlies aan biodiversiteit en ecosystemen in de top 10 omdat ze onze socio-economische welvaart en ons welzijn ondermijnen. Wetenschappers trekken al decennialang aan de alarmbel. Kan het tij nog gekeerd worden?

Het kantelmoment?

2020 lijkt wel het jaar van de laatste kans. Het jaar waarin de uitvoering van het Akkoord van Parijs van start gaat. Al is het sinds de ondertekening van het akkoord duidelijk dat de klimaatinspanningen van de landen wereldwijd niet voldoende waren – en vier jaar na datum nog steeds niet voldoende zijn – om de gevaarlijke impact van de klimaatverandering te beperken. In juni 2020 vindt het volgende wereldcongres voor natuurbehoud plaats ('World Conservation Congress' van de 'International Union for the Conservation of Nature', IUCN). Het is een belangrijke mijlpaal vóór de 15de COP van de Conventie inzake Biologische Diversiteit ('Convention on Biological Diversity', CBD) die in oktober gehouden wordt. In 2020 vieren we ook de 75ste verjaardag van de Verenigde Naties. Dan zullen ook een aantal van de subdoelstellingen van de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) worden herzien.

Een geïntegreerde aanpak

WWF ijvert al jaren voor een op wetenschappelijke bevindingen gebaseerde omslag en grijpt deze en andere belangrijke evenementen dan ook met beide handen aan om wereldleiders alsnog te overtuigen de juiste beslissingen te nemen en wetten te stemmen voor het stabiliseren van het klimaat, het beschermen van de biodiversiteit en het garanderen van duurzame ontwikkeling. Om het verlies aan biodiversiteit tegen 2030 te stoppen en de natuurlijke rijkdom te herstellen, mobiliseert WWF ook andere belanghebbenden: bedrijven, financiële instellingen, het middenveld, zelfs u en ik moeten deze nieuwe weg inslaan. Want nooit was de wetenschap duidelijker en het bewustzijn groter dan nu.

Deze mijlpalen bieden ons een unieke kans om de klimaatproblematiek, het biodiversiteitsverlies en de duurzame ontwikkeling en het welzijn van de mens op een geïntegreerde manier aan te pakken en vorm te geven. WWF is vastbesloten om al onze troeven – ons lokaal en internationaal netwerk,

ons lokaal en internationaal beleidswerk evenals onze terreinprojecten, onze educatieprojecten voor kinderen en jongeren en onze grote, wereldwijde publieke steun – in de strijd te gooien voor het welslagen van deze missie.

Tegen 2030 willen we:

- ten minste 30% land en zee beschermen en herstellen;
- de illegale handel in soorten bannen en overexploitatie beperken;
- ontbossing en degradatie van gebieden een halt toeroepen;
- de belangrijkste rivieren vrij laten stromen;
- duurzaam beheerde visserijen verdubbelen;
- de negatieve effecten van ons voedingssysteem halveren;
- broeikasgassen met 40% reduceren.

We staan aan de vooravond van een historische transitie. Een transitie van een verspilzuchtig model naar het duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen van de planeet. Een moment waar velen van ons al tientallen jaren van hebben gedroomd. Het zou geweldig zijn om dit moment te grijpen en onvergeeflijk om het te missen.

ALS ALLE PUZZELSTUKJES PASSEN

Voor tal van initiatieven, prioritaire regio's en soorten concentreert het WWF-netwerk zich op zes belangrijke doelen (bossen, wilde soorten, voeding & landbouw, klimaat & energie, zoet water en oceaan) en drie belangrijke hefboomen (beleid, bedrijven en financiële markten). Waarom deze aanpak? Om zo gericht mogelijk 's werelds biodiversiteit te beschermen. En dat zonder de onderlinge samenhang uit het oog te verliezen.

Zo ook WWF-België. Wij werken, zoals u verder in dit jaarrapport zal merken, actief rond bossen, wilde soorten, klimaat, oceaan en voeding & landbouw. Geen kans echter om te vervallen in hokjesdenken want ook al lijkt het op het eerste zicht een wat strakke opdeling, in de realiteit zijn er heel wat raakvlakken tussen deze actiedomeinen.

Op het terrein ...

De realiteit op het terrein is vaak complex. Vooraleer je succesvol tijgers kan herintroduceren (wilde soorten; zie pagina 26), dien je er eerst voor te zorgen dat het voorziene gebied voldoende groot is en voldoende bescherming geniet, dat er voldoende prooidieren zijn, en dat ook de lokale bevolking er voordeel bij heeft (bossen, zie pagina 18). Onze terreinprojectbeheerder werkt in Cambodja dan ook samen met verschillende experts die instaan voor de realisatie van al deze verschillende deelaspecten van dit project.

Via beleid ...

De illegale handel treft bijvoorbeeld niet enkel iconische en minder iconische diersoorten (wilde soorten, zie pagina 24) maar veegt ook bossen met een grote ecologische waarde van de kaart (bossen, zie pagina 12). België is met zijn centrale ligging binnen Europa een belangrijke doorvoer (luchthaven van Zaventem, haven van Antwerpen) voor illegaal verhandelde producten. Onze beleidsmedewerkers 'wilde soorten' en 'bossen' werken dus nauw samen om de bestrijding van deze handel in België hoger op de politieke agenda te krijgen.

... een geïntegreerde aanpak

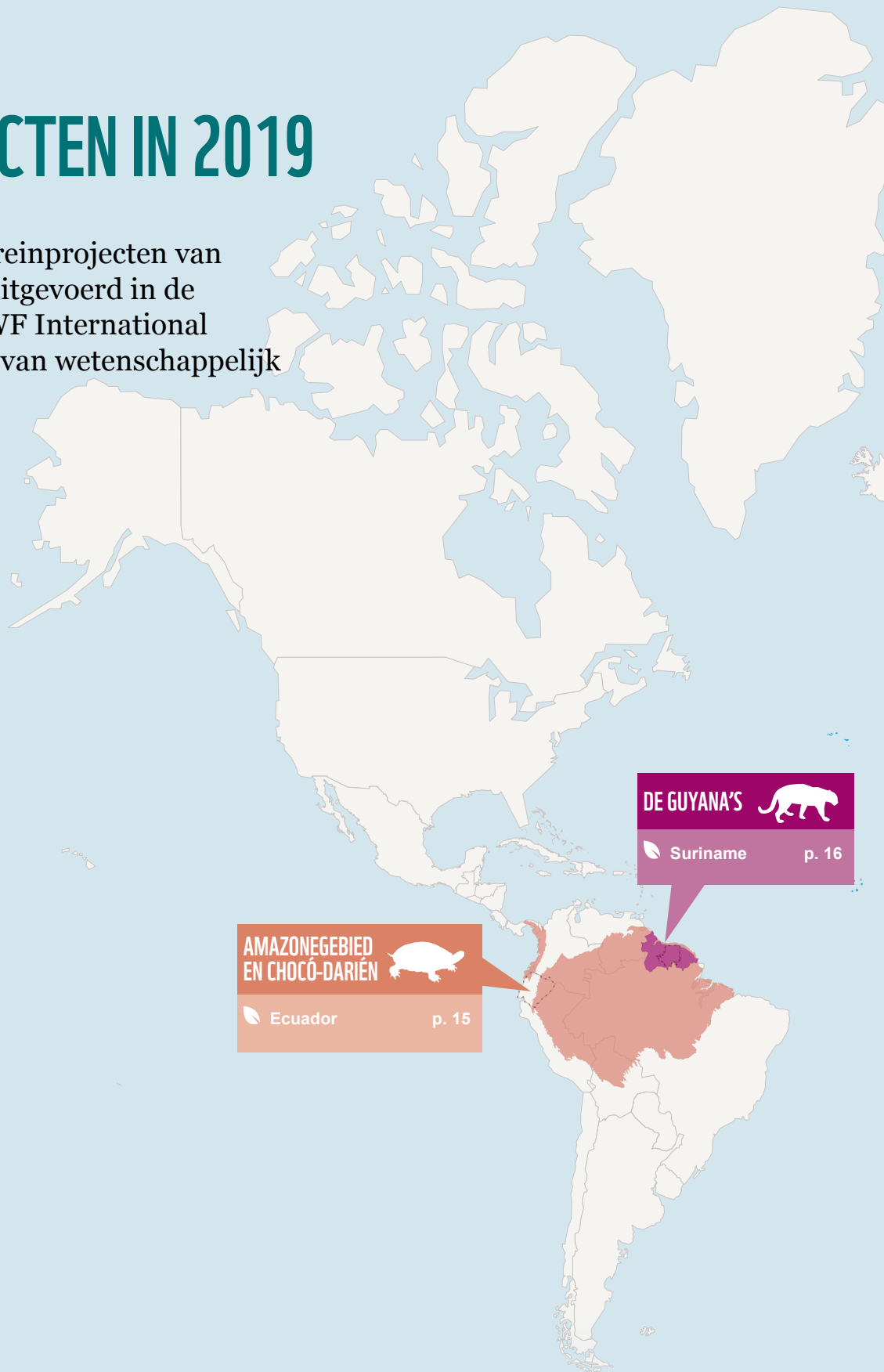
Om de ontbossing en de degradatie van het Amazonegebied gericht aan te pakken, werken we niet alleen op het terrein samen met de lokale bevolkingen, maar formuleren we adviezen aan de lokale overheden en aan onze nationale en Europese overheden. Volgens onze recente studie over geïmporteerde ontbossing (bossen, zie pagina 12) veroorzaken de productie- en consumptiepatronen van de Belgen (voeding & landbouw, zie pagina 38) ontbossing in andere werelddelen. Om die ontbossing tegen te gaan, moeten we onze eigen overheden overtuigen de invoer van grondstoffen die elders ontbossing veroorzaken, aan banden te leggen.

Projecten op het terrein zijn op lange termijn pas echt succesvol als overheden en maatschappelijke actoren – lokaal, maar ook elders – overtuigd zijn van het belang van natuurbehoud en dus investeren in een wetgevend kader en handhaving. Neem nu het Europese Natura 2000-netwerk: op papier een van de beste natuurwetgevingen ter wereld maar de implementatie op het terrein laat op zich wachten ...

Een heel team van terreinprojectbeheerders en beleidsmedewerkers zetten zich in om de biodiversiteit in de regio's waar WWF-België actief is te vrijwaren door op het terrein het verschil te maken en tegelijkertijd lokale, regionale, federale en Europese beleidsmakers te overtuigen van de noodzaak van het beschermen van de biodiversiteit via sterke wetgeving. Bij elk project dat we ondernemen is het dus zaak om het grotere geheel niet uit het oog te verliezen.

ONZE PROJECTEN IN 2019

Alle internationale terreinprojecten van WWF-België worden uitgevoerd in de kritieke regio's die WWF International bepaald heeft op basis van wetenschappelijk onderzoek.

AMAZONEGEBIED
EN CHOCÓ-DARIÉN

Ecuador p. 15

DE GUYANA'S

Suriname p. 16

Op de volgende pagina's zal u merken dat elk project vergezeld wordt van de zogenaamde 'Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen'. Deze doelstellingen, 17 in totaal, werden gedefinieerd door de VN om met al zijn lidstaten samen de armoede de wereld uit te helpen, de planeet te beschermen en de vrede en welvaart van de mensheid te verzekeren.

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

BELGIË

- p. 12
- p. 24-25
- p. 34
- p. 38
- p. 42-43

DONAU-KARPATEN

- Oekraïne, Roemenië en Slowakije p. 20

CONGOBEKKEN

- Democratische Republiek Congo p. 13

MEKONGREGIO

- Cambodja p. 18-19
- Cambodja p. 26

AFRIKAANSE GROTE MERENGEBIED

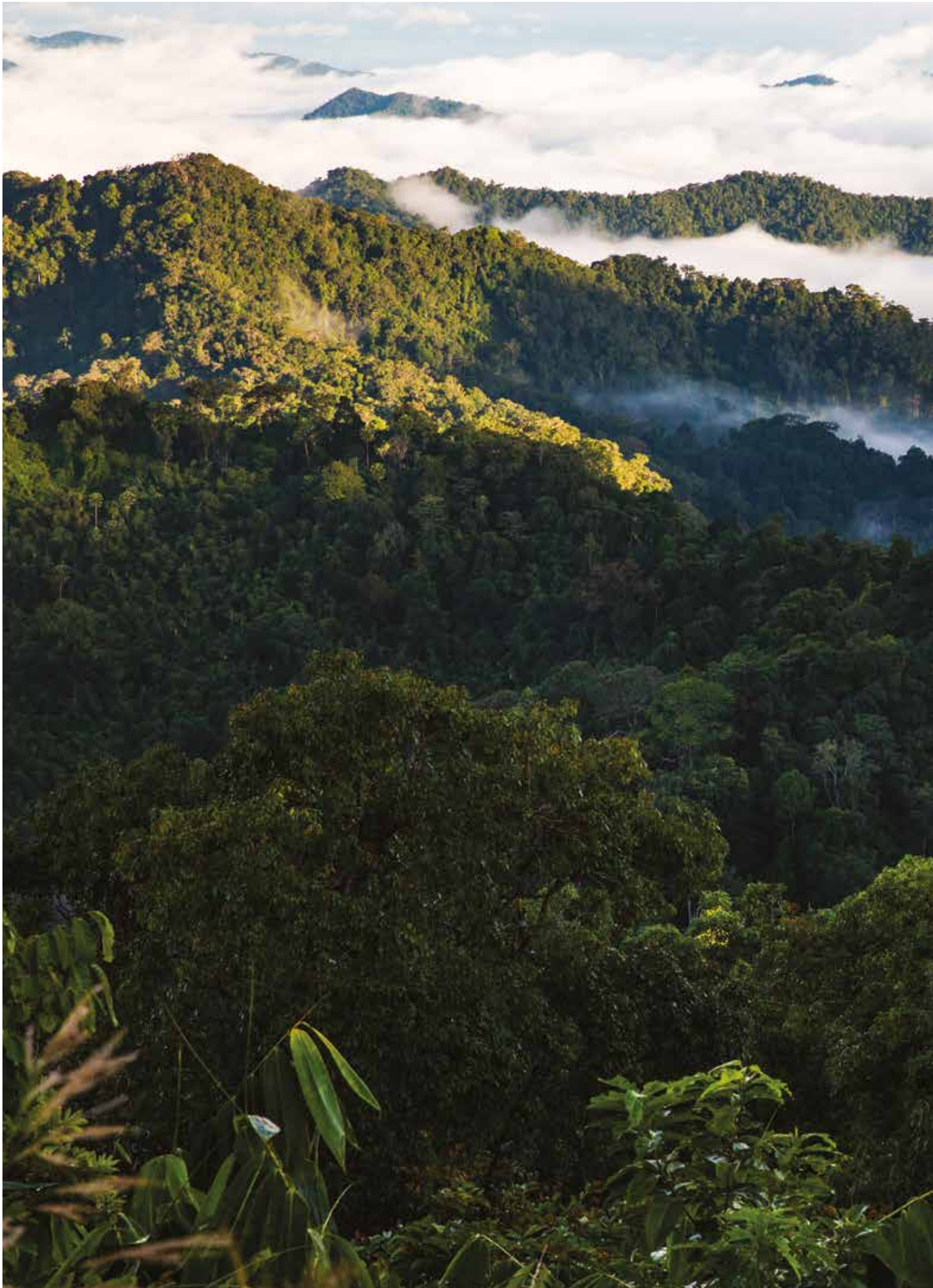
- Democratische Republiek Congo p. 14

MIOMBO-BOSSAVANNE

- Zambia p. 27
- Malawi p. 28

ACTIETERREINEN:

- Bossen
- Wilde soorten
- Klimaat
- Voeding & Landbouw
- Oceaan

BOSSEN

De ontbossing stoppen is cruciaal om de rijke biodiversiteit van de bossen in stand te houden en de uitstoot van koolstofdioxide te verminderen. Meer dan een miljard mensen hangen rechtstreeks af van de bossen als bron van energie, voedsel, geneesmiddelen en bouwmaterialen. In 2018 werd een oppervlakte aan primair tropisch woud ter grootte van België vernietigd. De bossen beschermen en herstellen is dus nog nooit zo dringend geweest.

DRC

30 000 ha

in de vorm van 13 dorpsbossen hebben het statuut van 'gemeenschapsbos' gekregen en worden wettelijk beschermd door de nationale en lokale overheden

CAMBODJA

2

nieuwe beschermde gebieden (Sambo en Prasob) met een totale oppervlakte van 62 000 ha, werden officieel erkend door de regering van Cambodja

KARPATEN

93 000 ha

van de 257 000 ha geïdentificeerd oerbos werd wettelijk beschermd

© JEFFREY A. SAYER / WWF

↑ Onze consumptie van grondstoffen zoals cacao draagt bij tot de ontbossing en de vernietiging van waardevolle habitats op andere continenten.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is de houtvoorrading in België afkomstig uit legale bronnen en bestaat het voor 50% uit gecertificeerd hout.

Duur 2018 - 2022
Partner FSC-België

De **illegale houthandel** ondermijnt het duurzame beheer van de bossen en bedreigt tal van wilde soorten. Door zijn centrale ligging en dynamische markt kan België een belangrijke rol spelen in de strijd tegen deze handel.

Duurzaam bosbeheer vormt een concrete oplossing voor de bescherming en het behoud van gezonde bossen. Regeringen en openbare instanties zijn grote verbruikers van hout en papier. Ze beschikken daardoor over een krachtige hefboom om het aandeel aan gecertificeerd hout op de Belgische markt te verhogen. Dat aandeel is momenteel nog beperkt voor tropisch hout en hout van loofbomen (respectievelijk 26 en 18%; bron: FOD Leefmilieu). Samen met FSC-België hebben we het duurzame aankoopbeleid voor hout en papier van de Belgische steden en gemeenten geëvalueerd. 110 van de 589 steden en gemeenten hebben deelgenomen aan onze enquête. Zo ontdekten we dat een vierde van de ondervraagde gemeenten actief inzet op een duurzaam aankoopbeleid. We stellen echter nog een grote kloof vast tussen goede intenties en de praktijk.

Zonder dat we het weten, zijn heel wat producten uit ons dagelijkse leven verantwoordelijk voor ontbossing. Volgens een studie gepubliceerd door WWF tijdens de verkiezingscampagne in 2019, gebruikt België uitgestrekte landbouw- en bosoppervlakten voor zijn productie en consumptie. De producten met de hoogste risico's op ontbossing zijn soja (vooral gebruikt voor veevoer en agrobrandstoffen), cacao, hout en palmolie. WWF roept de Belgische autoriteiten op om, zowel op het nationale als op het Europese niveau, **een einde te maken aan de geïmporteerde ontbossing**. De resultaten verzameld in het eerste gedeelte van 2019 getuigen van een bewustwording van de Belgische politici. WWF zal de druk op de volgende regeringen aanhouden opdat ze concrete maatregelen nemen. (Bijdrage aan de doelstelling Voeding en Landbouw, zie pagina 38.)

RESULTATEN IN 2019

- WWF heeft het **belang van de strijd tegen de illegale houthandel** benadrukt tijdens twee evenementen die zich richtten tot onze politieke besluitnemers: een tentoonstelling in het Europees Parlement en een seminarie in het federaal parlement (zie pagina 24).
- 110 Belgische gemeenten en steden** hebben deelgenomen aan onze enquête over de openbare aankopen van producten afkomstig uit bossen, en hebben aanbevelingen gekregen voor de verbetering van hun aankoopbeleid van hout en papier (voorkeur voor producten afkomstig uit duurzaam beheerde bossen).
- Het partnerschap 'Beyond Chocolate'**, gesloten tussen de regering, de chocoladesector, de universiteiten en het Belgische middenveld, streeft naar de stopzetting van de ontbossing gelinkt aan de in België ingevoerde cacao en de betaling van een eerlijk inkomen aan de producenten. WWF zal meewerken aan het vormgeven van de uitvoering ervan.
- Een studie van WWF geeft de eerste schatting van de **Belgische voetafdruk met risico op ontbossing**: 4,6 miljoen hectare grond wordt gebruikt in landen met een hoog risico op ontbossing (Brazilië, Ivoorkust, Indonesië) om aan de Belgische vraag naar zeven grondstoffen te voldoen (soja, palmolie, hout, cacao, ...).

© GRAYSON / WWF-RDC

↑ Sinds 2008 worden bonobofamilies geobserveerd en gevolgd door rangers die WWF bij de plaatselijke gemeenschappen rekruteerde. De rangers, die het bos door en door kennen, laten de apen wennen aan menselijke aanwezigheid om het ecotoerisme in de streek te ontwikkelen.

De bossen van de provincie Mai-Ndombe, 300 km ten noorden van Kinshasa, zijn van een verbluffende ecologische waarde. Ook economisch zijn de bossen cruciaal, gezien het hout uit de regio de belangrijkste energiebron is voor de inwoners van Kinshasa. De bossen worden jammer genoeg beetje bij beetje vernietigd, en talloze soorten, waaronder bonobo's en olifanten, worden ernstig bedreigd.

Het project beoogt de duurzame bescherming van 30 000 ha bos op het grondgebied van Bolobo (provincie Mai-Ndombe). Drie hefbomen moeten ons helpen dit doel bereiken:

- de bescherming, door de bevolking, van 13 'gemeenschapsbossen', een wettelijke status die de lokale gemeenschappen het recht biedt om hun bossen te beschermen tegen druk van buitenaf (bv. de houtindustrie) en om collectief beheermaatregelen te definiëren;
- de ontwikkeling van het bonobo-ecotoerisme dat een alternatief inkomen vormt en tegelijkertijd bijdraagt aan het bosbehoud;
- de ondersteuning van vrouwelijke ondernemers bij de ontwikkeling van duurzame activiteiten al dan niet gekoppeld aan het ecotoerisme.

RESULTATEN IN 2019

CONCESSIES VAN GEMEENSCHAPSBOSSEN

- Het pleitwerk van WWF bij de nationale en provinciale overheden heeft vrucht afgeworpen. De overheden zijn akkoord gegaan met de **wettelijke bescherming van 13 dorpsbossen onder het statuut van 'gemeenschapsbossen' (30 000 ha).**

BONOBO-ECOTOERISME

- Een primatologe heeft de rangers uit de dorpen begeleid en opgeleid tijdens hun dagelijkse observaties en gewenning van de bonobo's aan menselijke aanwezigheid. Deze ondersteuning bracht ook de **meerwaarde van de uitzonderlijke kennis van fauna en flora van de rangers voor de toeristen** aan het licht.

ONDERNEMERSCHAP DOOR VROUWEN

- Bovenop de **steun aan vrouwenverenigingen** die zijn betrokken bij de productie en verkoop van ambachtelijke artikelen afkomstig van andere bosproducten dan hout, werden **zes vrouwen opgeleid tot gids op een toeristisch circuit gewijd aan de observatie van vogels.** De site heeft acht groepen toeristen verwelkomd. De opbrengsten van deze activiteit werden geïnvesteerd in infrastructuur van openbaar nut, om de gemeenschappen ertoe aan te zetten de bosgebieden en de bonobo's te beschermen.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 maakt minstens 30 000 ha bos van de provincie Mai-Ndombe deel uit van door de gemeenschappen beheerde bosconcessies.*

* Als bijdrage aan het Tobatela Zamba-project en de doelstelling van WWF-DRC: tegen 2022 maakt minstens 1 miljoen ha (1%) in de DRC deel uit van door de gemeenschappen beheerde bosconcessies.

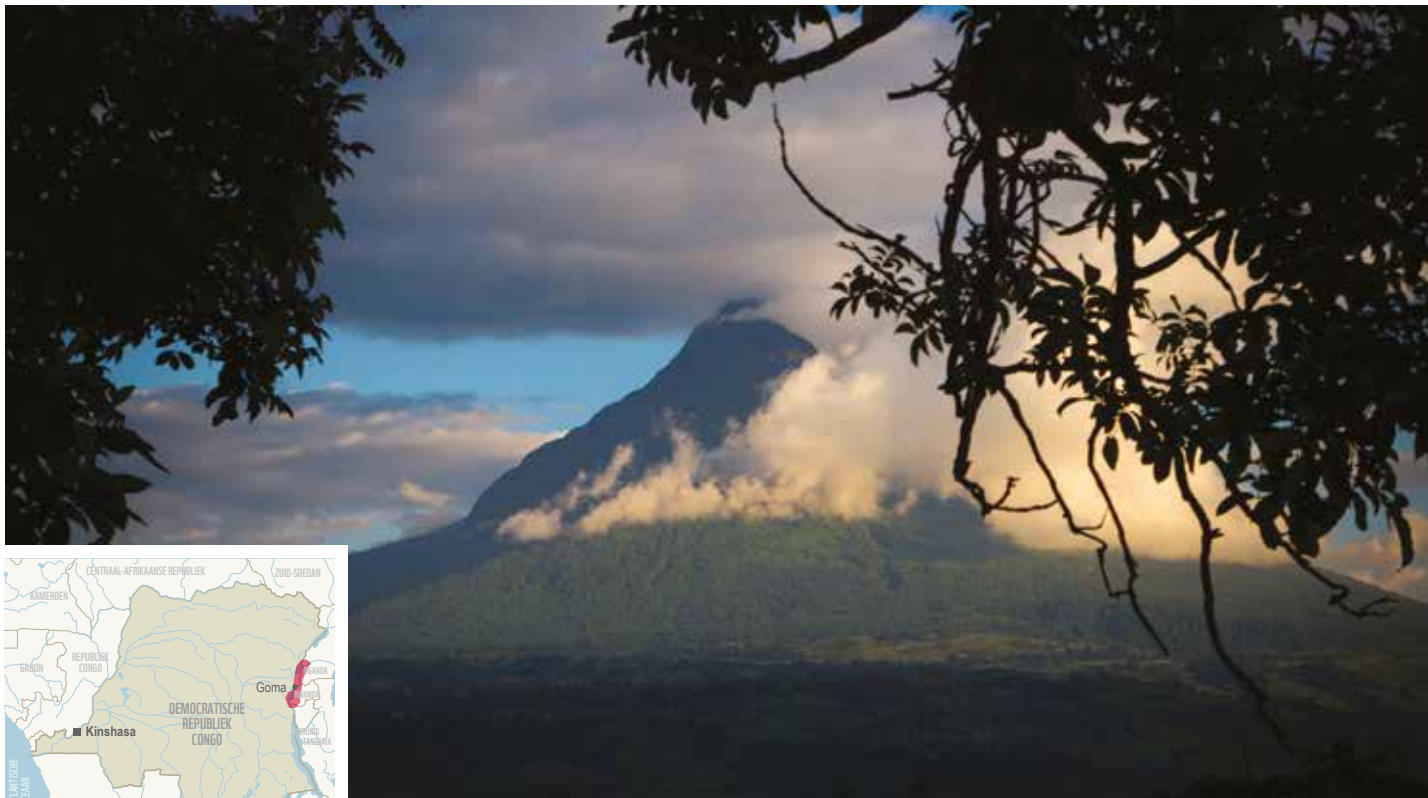
Duur 01/01/17 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 488 050

(80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% verdeeld over fondsen van giften aan WWF-België & fondsen van Wallonie-Bruxelles International (WBI))

Partners WWF-DRC, Mbou Mon Tour (lokale NGO)

© SIMON BEMELMANS

↑ Het Nationaal Park Virunga, opgericht in 1925, is het oudste nationale park van de Democratische Republiek Congo en van Afrika. In 1979 werd het toegevoegd aan de UNESCO-Werelderfgoedlijst vanwege zijn uitzonderlijke biodiversiteit. Sinds 1994 staat het ook op de lijst van bedreigd werelderfgoed.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 zijn er 11 000 ha bomen aangeplant en is er 21 600 ton duurzame houtskool geproduceerd in de DRC.*

* Als bijdrage aan de doelstelling van WWF-DRC: tegen 2022 wordt 10% van het brandhout in prioritair landschappen op een duurzame manier geproduceerd om ontbossing te voorkomen – 0,1 miljoen ha via aanplanting of via begeleidde natuurlijke aangroei.

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 1 085 336

(80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% verdeeld over fondsen van giften aan WWF-België & fondsen van Wallonie-Bruxelles International (WBI))

Partners WWF-DRC, DIOBASS (lokale NGO)

Het Nationaal Park Virunga in het oosten van de DRC is internationaal gekend voor zijn uitzonderlijke biodiversiteit. Het park is de thuis van o.a. berggorilla's en okapi's. De lokale bevolking is voor meer dan 90% afhankelijk van hout voor haar energievoorziening. Ze gebruikt brandhout en 'makala' (houtskool in de lokale taal), voornamelijk afkomstig van de illegale houtkap in het park, wat de natuurlijke vegetatie van het park enorm onder druk zet.

Om de bevolking te helpen en de druk op de bossen van het Virungapark – een belangrijke habitat voor veel soorten – te verlichten, heeft WWF samen met zijn partners het project 'ECOMakala' opgericht, dat zorgt voor de productie van duurzame 'makala' rondom het park.

In samenwerking met duizenden kleinschalige landbouwers leggen we boomplantages aan voor de productie van duurzame en legale houtskool. Bovendien steunen we de productie van efficiënte stookjes die tot 50% minder houtskool verbruiken dan de traditionele stookjes. We begeleiden de lokale gemeenschappen in het proces om hun bossen officieel het statuut van gemeenschapsbos te laten toekennen en we helpen hen met het duurzame beheer ervan. Tot slot zet het project ook in op boslandbouw en honingproductie als nieuwe bronnen van inkomsten voor de bevolking. Zo steunt het project de socio-economische ontwikkeling van de lokale gemeenschappen en beschermt het tegelijk de bossen.

RESULTATEN IN 2019

STRIJD TEGEN DE ONTBOSSING

Herbebossing

375 ha bomen werden aangeplant om houtskool, brand- en constructiehout te verschaffen aan de lokale gemeenschappen.

468 plantagehouders hebben 1 500 ton duurzame houtskool geproduceerd en verkocht.

Houtskoolstookjes

2 115 efficiënte houtskoolstookjes werden geproduceerd en er werden er 871 verkocht.

Boslandbouw en honingproductie

405 ha landbouwperceel werd ingericht als boslandbouwsysteem.

4 500 liter honing werd geproduceerd.

ALTERNATIEVE ENERGIE

Opleiding van technici en trainers voor de installatie en het onderhoud van systemen voor de productie van biogas op basis van organisch afval en fecaal materiaal.

Installatie van 21 productiekits voor biogas bij 21 gezinnen.

© MARIA VALLEJO / WWF-ECUADOR

↑ Het WWF-team dat instaat voor de milieu-educatie was verrast de spelletjes van de kinderen te zien evolueren: nu spelen ze 'jaguar' en imiteren ze de dieren uit het woud.

De Ecuadoraanse autochtone gemeenschappen van het Amazonegebied en het Chocó-Darién-woud leven in het hart van het bos maar lijden onder de ontbossing die hun natuurlijke leefomgeving, het water maar ook hun voorouderlijke cultuur aantast. De ontbossing beïnvloedt het welzijn van de bevolkingsgroepen en maakt hen kwetsbaar voor de klimaatverandering. Dit project heeft als doel om de degradatie van het gebied tegen te gaan en om de ecosysteemdiensten van het bos te herstellen. Tegelijkertijd willen we de sociaaleconomische ontwikkeling van de bevolkingsgroepen die in de bossen leven, stimuleren door de duurzame exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen. We concentreren ons werk op drie essentiële stroomgebieden: het Putumayobekken en het Mirabekken in het noorden van Ecuador, en het Pastazabekken in het oosten. Het project legt de focus op drie aspecten:

- begeleiding van de gemeenschappen bij de ontwikkeling van economische activiteiten met respect voor de natuurlijke hulpbronnen en vooral voor het woud (cacao, boslandbouw, producten uit andere grondstoffen dan hout, traditionele geneeskunde, ecotoerisme);
- ondersteuning van gemeenschappen, grondeigenaars en overheden om de beschermde gebieden efficiënt te beheren;
- bewustmaking van overheden, bevolking, scholieren en andere belanghebbenden uit de steden en dorpen over het belang van het duurzame beheer van het woud.

Het project hecht ook veel belang aan het versterken en bevestigen van de rol van de vrouw bij het nemen van beslissingen en bij het uitvoeren van economische activiteiten.

Dit project zal rechtstreeks bijdragen aan het welzijn van 1 065 families en onrechtstreeks aan meer dan 12 000 families.

RESULTATEN IN 2019

- In het Cuyabeno-reservaat heeft de Kichwa-gemeenschap van Zancudo Cocha het **biologische certificaat verkregen voor haar cacao**: een bijkomende garantie voor de bescherming van het woud en een belangrijke bron van inkomsten voor het dorp.
- Onze partner Altropico heeft zeven nieuwe **'leefplannen' van de Awa-gemeenschappen** uit het Esmeraldas-gebied gefinaliseerd; deze op participatieve wijze uitgewerkte plannen definiëren duidelijke en duurzame doelstellingen voor het beheer van hun wouden.
- Onze partner, de stichting EcoMinga, heeft bij de minister van Milieu een aanvraag ingediend voor de erkenning van **twee nieuwe, beschermde gebieden (3 300 ha)**. Die zullen bijdragen tot de versterking van de 'Corredor ecologico Llanganates Sangay'.
- De Cofan-gemeenschap in het Cuyabeno-reservaat, pionier in de bescherming van de charapasschildpadden, heeft een **methodologie geïmplementeerd voor het inventariseren** van de schildpadden.
- De overheden van de provincie Sucumbios zijn onder de indruk van het **milieu-educatieprogramma** van WWF-Ecuador voor de basisscholen van het Cuyabeno-reservaat. De provincie wil het programma integreren in haar educatiebeleid.

DOELSTELLING 2025

Tegen 2025 is minstens 770 000 ha extra bos beschermd en is er een plan voor duurzaam beheer in prioritaire landschappen in Ecuador.*

* Doelstelling van WWF-Ecuador waar WWF-België aan bijdraagt.

Duur 01/01/17 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 796 465 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% fondsen van giften aan WWF-België, waaronder de steun van het Invicta-fonds, beheerd door de Koning Boudewijnstichting)

Partners WWF-Ecuador, Altropico (lokale NGO), Fundación EcoMinga (lokale stichting)

© PHILIPPE T. / WWF-FRANCE

↑ De vele kleinschalige goudmijnen hebben een enorme impact op het ecosysteem en de leefgebieden van de inheemse bevolking. Ontbossing, kwikvervuiling, maar ook jacht en illegale handel in bedreigde diersoorten nemen sterk toe.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is 1 miljoen ha van de 'South Suriname Conservation Corridor' (SSCC) beschermd en wordt het gebied gezamenlijk beheerd door zes geëngageerde gemeenschappen en speciaal daartoe opgeleide rangers.*

* Als bijdrage aan de doelstelling van WWF-Guyana's om een bosareaal van meer dan 85% te bewaren en de ontbossingsgraad tot minder dan 0,1% per jaar te beperken, door bescherming en/of duurzaam beheer van 10 miljoen ha extra gebied in de zuidelijke Guyana's.

Duur 01/07/17 - 30/06/22

Uitgaven 2019 € 253 676 (fondsen van giften aan WWF-België)

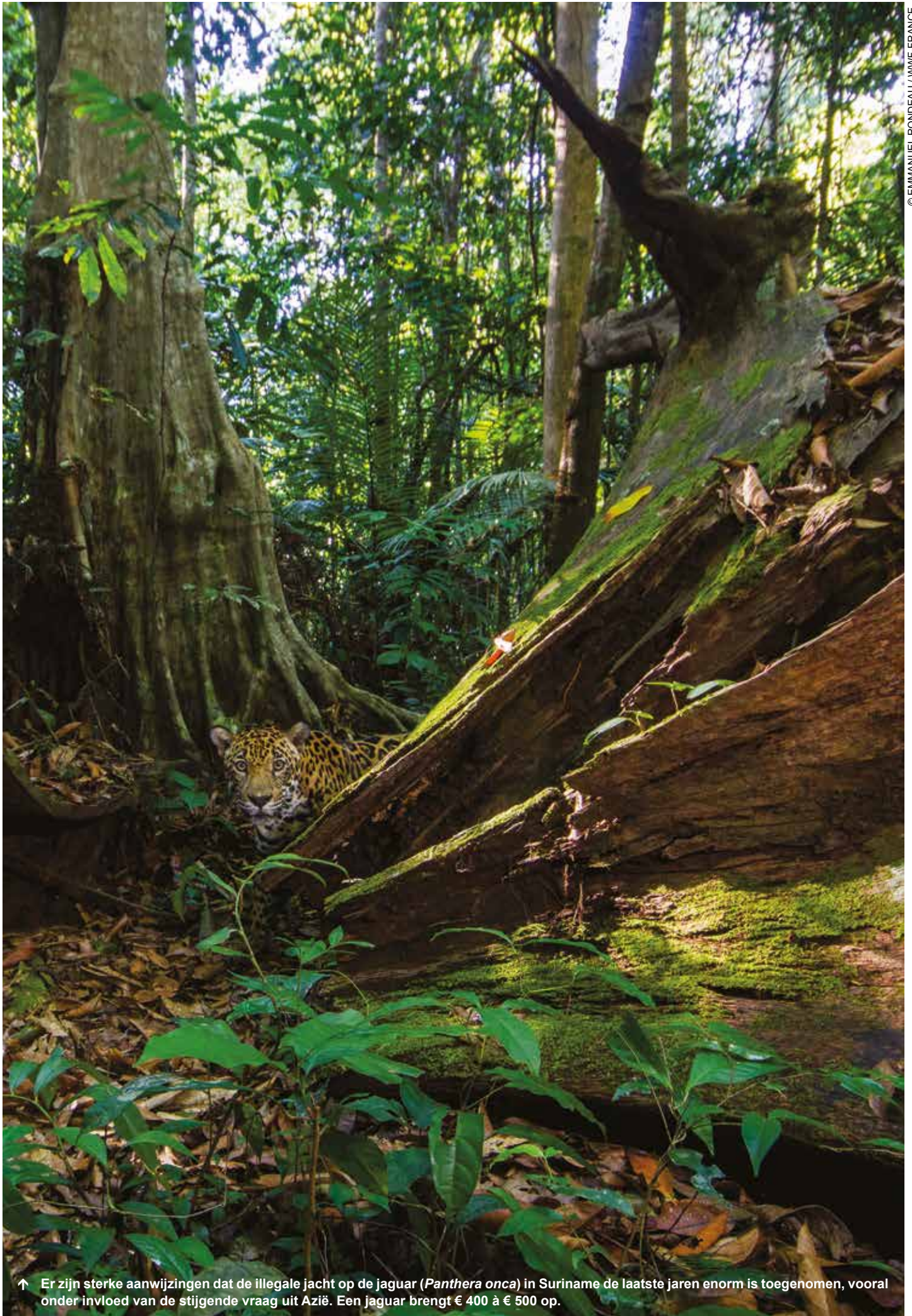
Partners WWF-Guyana's, Amazon Conservation Team (ACT) Suriname, Conservation International Suriname (CIS), Tropenbos International Suriname

Zuid-Suriname herbergt een grote biodiversiteit en een rijke inheemse cultuur. Beide staan echter steeds meer onder druk door goudmijnbouw, klimaatverandering en de sociale implosie van de dorpen. Samen met een aantal NGO's stelden de lokale, inheemse gemeenschappen in 2015 de 'Verklaring van de bescherming van bos, water en mens in Zuid-Suriname' op om hun leefgebied te beschermen. WWF en zijn partners ondersteunen de gemeenschappen om volgende doelstellingen te behalen: een sterke, lokale organisatiestructuur; wettelijke bescherming van prioritair gebieden en toegang tot grond; erkende monitoringsrol voor de gemeenschappen en duurzame alternatieven voor welzijn en welvaart. Capaciteitsversterking, participatie, gender en mensenrechten staan hierin centraal.

RESULTATEN IN 2019

- ▶ **Jaguaronderzoek in Zuidwest-Suriname:** dit onderzoek zal wetenschappelijke gegevens bieden over de status van jaguarpopulaties en hun leefomgeving om de impact van de plotse en snelle uitbreiding van illegale handel in jaguarproducten in kaart te brengen, op te volgen en aan te pakken.
- ▶ Een overeenkomst tussen WWF-Guyana's en het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen beoogt de **herwerking van de mijnbouwwetgeving** van Suriname om te voldoen aan de verplichtingen van het Minamata-verdrag.
- ▶ **Vier waterwetten en 10 reglementen** werden opgemaakt en ingediend bij het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen in Suriname en wachten op bekrachtiging.
- ▶ **Trainingen voor de lokale gemeenschappen:** bosbeheer, computervaardigheden en -programma's, gebruik van GPS, werken met drones, in kaart brengen van het gebruik van natuurlijke hulpbronnen ...
- ▶ **Training van 15 'Amazon Conservation Rangers'** (traditionele leiders, vrouwen en jongeren) over hedendaags bosbeheer met de nadruk op bosafhankelijke bestaansmiddelen.
- ▶ **Drie plannen van aanpak**, die de lokale gemeenschappen – rekening houdend met hun rechten – op een duurzame manier helpen voorzien in hun levensonderhoud, **werden geïmplementeerd**. De dorpingen en leiders hielden overleg en debatten om te komen tot een gemeenschappelijk akkoord.
- ▶ Het 'Ecosystems Services Observatory'-project werkt een regionale **natuurbehoudsstrategie** uit om **de ecosysteemdiensten en het natuurlijke kapitaal van het Hoogland van Guyana** in de kijker te zetten en te beschermen. De eerste resultaten bestaan uit een actualisering van de kaarten die de effecten van goudwinningsoveractiviteiten op de bosbedekking tonen.
- ▶ Samenwerking met de Anton de Kom Universiteit van Suriname om zijn milieulaboratorium te vernieuwen en te versterken met als doel een **continue monitoring van de omgevingsparameters, kwikgerelateerd onderzoek en het aanleveren van andere wetenschappelijke gegevens** die de toestand van het Surinaamse milieu ten goede zullen komen.

↑ Er zijn sterke aanwijzingen dat de illegale jacht op de jaguar (*Panthera onca*) in Suriname de laatste jaren enorm is toegenomen, vooral onder invloed van de stijgende vraag uit Azië. Een jaguar brengt € 400 à € 500 op.

↑ De oostelijke vlakten van de Mekongrivier strekken zich uit over een oppervlakte van meer dan 30 000 km² en omvatten vijf beschermde zones: één in Vietnam en vier in Cambodja.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is 600 000 ha bos in de beschermde gebieden Srepok en Prom Prich in de oostelijke vlakten van Cambodja, beschermd of in stand gehouden.

Duur 01/01/18 - 31/12/23

Uitgaven 2019 € 508 020 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partner WWF-Cambodja

De droge bossen van de Mekongrivier vormen een wonderbaarlijk lappendeken van habitats die de bakermat zijn van een grote diversiteit aan diersoorten. Het grootste, nog intacte drogebosgebied van Indo-China ligt in het noordoosten van Cambodja, beter bekend als de 'oostelijke vlakten'. De bossen van de oostelijke Cambodjaanse vlakten staan echter onder druk. Sinds 2010 is 10% van het bosareaal verdwenen, voornamelijk door industriële landbouw (rubber, oliepalmen, rijst) en grondspeculatie. Met deze bossen verdwijnen ook de dieren. Amper 50 jaar geleden leefden er nog grote herbivoren zoals bantengs, Aziatische olifanten en lieherten, maar ook hun roofdieren zoals de Indo-Chinese panter en de Indo-Chinese tijger, die sinds 2007 verdwenen is uit Cambodja.

Sinds 2016 werkt WWF aan de herintroductie van het dier in de oostelijke vlakten van Cambodja (zie pagina 26). Om hierin te slagen, beschermen wij de belangrijkste natuurgebieden, namelijk die van Phnom Prich en Srepok. Om deze uitdaging aan te gaan, helpt WWF de Cambodjaanse regering om wetten die de natuur in het land beschermen, toe te passen. WWF steunt ook de verschillende patrouilles die strijden tegen de stroperij en de ontbossing, financiert de opleiding van de rangers en investeert in aangepast materiaal. Daarnaast organiseert WWF sensibiliseringscampagnes voor de lokale bevolking zodat ze alles te weten komt over dit herintroductieproject, en werken we met de bevolking samen om illegale handel in diersoorten en hout tegen te gaan.

In 2018 werd een grensoverschrijdend actieplan met Vietnam opgestart, het aantal rangers in Srepok is verdubbeld en hun actiecapaciteit is verhoogd dankzij een aangepast operatieplan. Er werd ook een systeem geïnstalleerd voor de observatie van potentiële prooipopulaties van de tijger.

RESULTATEN IN 2019

- 🍃 Het memorandum van **overeenstemming tussen WWF en het ministerie van Toerisme** werd getekend waardoor er nu ecotoerisme-activiteiten kunnen worden ontwikkeld in Mondulkiri.
- 🍃 Er werden **observatiegegevens verzameld over de prooipopulaties** van de tijger en hun evolutie. Deze gegevens worden momenteel geanalyseerd.
- 🍃 Het **zoneringsplan voor het natuurreservaat Srepok** werd goedgekeurd door de eerste minister van Cambodja. Een workshop waar het zonegebaseerde beheer van de reservaten Srepok en Phnom Prich werd toegelicht, bracht 125 vertegenwoordigers van plaatselijke gemeenschappen, overheden, NGO's en de privésector bijeen.
- 🍃 Voortaan **dekt een radiosignaal het volledige Srepok-reservaat**. Dat verbetert niet alleen de communicatie binnen het reservaat, maar ook met WWF en het provinciale milieudepartement in Sen Monorom.
- 🍃 De teams van WWF en van het provinciale milieudepartement werden opgeleid in het gebruik van een **softwaretoepassing voor het analyseren van gegevens** omtrent bos- en wilde soorten gerelateerde misdaden.

↑ De inheemse gemeenschappen die leven in de regio van de vloedbossen aan de rand van de Mekongrivier hebben historisch recht op het land dat ze bewonen. Het bos en de rivier leveren hen essentiële bestaansmiddelen.

De vloedbossen aan de rand van de Mekongrivier maken deel uit van een regio met een uitzonderlijke biodiversiteit. Door economische landconcessies, infrastructuurprojecten, mijnbouw en boskap worden veel soorten nu bedreigd, daalt de waterkwaliteit en ook de levenskwaliteit van de lokale gemeenschappen. Sinds 2000 probeert de Cambodjaanse overheid de betrokkenheid van de gemeenschappen bij het beheer van de natuurlijke hulpbronnen te vergroten. De gemeenschappen die zich bij dit initiatief willen aansluiten, stuiten echter op administratieve drempels en hebben technische ondersteuning nodig. Dit project heeft dan ook tot doel om de lokale gemeenschappen te versterken en ervoor te zorgen dat ze erkend worden als eigenaar van hun geboortegrond. Daarvoor werken we concreet rond vier verschillende pijlers:

- twee plannen voor gemeenschappelijk landbeheer worden ontwikkeld in samenwerking met de lokale gemeenschappen en toegepast in regio's die essentieel zijn voor het bedreigde zwijnshert en vogelsoorten zoals de reuzenibis;
- zowel de biodiversiteit als de lokale gemeenschappen hebben baat bij het duurzame beheer van twee natuurgebieden, acht gemeenschapsbossen en drie gemeenschappelijke autochtone landeigendommen;
- de lokale gemeenschappen ondernemen duurzame activiteiten voor hun levensonderhoud (ecotoerisme, landbouw en productie van producten uit andere grondstoffen dan hout);
- de lokale gemeenschappen hebben meer zeggenschap en autonomie dankzij een sterk netwerk van gemeenschapsbossen, de steun van partners, de versterking van de gendergelijkheid en duurzame plannen voor landgebruik en bosbeheer.

Sinds 2017 werden meerdere gemeenschapsbossen gelegaliseerd en 46 vertegenwoordigers van de gemeenschappen opgeleid in duurzaam bosbeheer. Een studie in opdracht van WWF heeft waardevolle informatie opgeleverd over de biodiversiteit in de streek.

RESULTATEN IN 2019

🌿 In de provincie Kratie werden **twee nieuwe beschermde gebieden, met een totale oppervlakte van 62 000 ha**, officieel erkend door de regering van Cambodja. De reservaten **Sambo** en **Prasob** herbergen de best bewaarde wouden en rivieroever van de regio. De vruchtbare samenwerking met de autoriteiten en de lokale bevolkingen maakt aldus dat de doelstelling voor 2022 werd bereikt en dat de beschermde oppervlakte groter is dan voorzien.

🌿 WWF heeft een **samenwerking opgestart met het ministerie van Milieu en andere partners** om een doeltreffend beheer en een effectieve bescherming van de nieuwe reservaten Sambo en Prasob te verzekeren. WWF verbindt zich tot het mobiliseren van nieuwe middelen om deze projecten te verduurzamen.

🌿 **Acht bosgemeenschappen genieten officiële erkenning.** Zo hebben meer dan 1 400 families het recht verkregen om op duurzame wijze 30 000 ha aan natuurlijke hulpbronnen te beheren en te exploiteren, in het kader van de overeengekomen beheerplannen.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is er 37 000 ha bos/drasland bij nationaal decreet beschermd in de vloedbossen van de provincie Kratie in Cambodja.

Duur 01/01/17 - 31/12/21

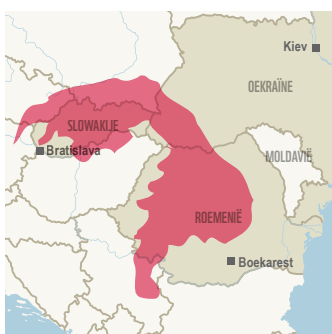
Uitgaven 2019 € 549 054 (80% fondsen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking; 20% fondsen van giften aan WWF-België)

Partners WWF-Cambodja, Forests and Livelihoods Organization (FLO Cambodia)

© MIRCEA STRUTJEANU / WWF-ROMANIA

↑ De Karpaten strekken zich uit van Tsjechië, Polen, Slowakije, Oekraïne, over Hongarije en Roemenië tot in het puntje van Servië. Het is het laatste grote wildernisgebied van Europa en een belangrijk bastion voor grote carnivoren.

In Europa werd een groot deel van de oerbossen verwoest. Het grootste deel van wat er nu nog bestaat, ligt in de Karpaten. Oerbossen zijn de laatste bosecosystemen waar de natuur in zijn puurste vorm overleeft, zonder te worden beïnvloed door menselijk ingrijpen. Op het Europese continent zijn ze de thuisbasis van acht op de tien op het land levende soorten planten en dieren. Vele ervan worden met uitsterven bedreigd of komen nauwelijks voor in aangeplante bossen.

Plaatsen waar gezonde populaties van Euraziatische lynx, grijze wolf en bruine beer van oorsprong nog altijd voorkomen, zijn zeldzaam. Helaas vormen het niet-duurzame gebruik en beheer van natuurlijke hulpbronnen en de illegale houtkap grote bedreigingen. Voeg daar nog de fragmentatie en vernietiging van habitats aan toe door de aanleg van wegen en skigebieden, het moeilijke debat over legale en illegale jacht en de slechte wetshandhaving in de voormalige communistische landen ...

WWF wil ervoor zorgen dat alle resterende oerbossen in de Karpaten behouden blijven. We willen de bescherming van de wouden laten opnemen in de nationale wetgeving, maar ook in de lokale regelgeving en bosbeheerplannen. We pakken ook de illegale houtkap aan die een groot probleem vormt in vele landen in deze regio. We werken samen met overheden en relevante autoriteiten om te zorgen voor een effectieve implementatie van de EU-houtverordening.

Er werd 257 000 ha oerbos geïdentificeerd in de regio. In 2018 was 17 000 ha wettelijk beschermd en 62 000 ha stond reeds onder 'vrijwillige bescherming' (voornamelijk FSC).

RESULTATEN IN 2019

Van de 257 000 ha geïdentificeerd oerbos werd er in 2019 **93 000 ha wettelijk beschermd**. In totaal is nu 110 000 ha beschermd, waarvan 52 000 ha in Roemenië, 51 000 ha in Oekraïne en 7 000 ha in Slowakije.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 zijn alle belangrijke, oorspronkelijk natuurlijke gebieden en in het bijzonder de oerbossen in het gebied Donau-Karpaten in kaart gebracht en beschermd.

Duur 01/07/18 - 30/06/23
Uitgaven 2019 € 252 631 (fondsen van giften aan WWF-België)
Partner WWF-CEE (Centraal- en Oost-Europa)

BOSSEN AFRIKAANSE GROTE MERENGEBIED - DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO

© MARTIN HARVEY / WWF

DOEL

Algemene doelstelling: de familiale landbouwers/-sters in de buurt van het Nationaal Park Virunga dragen bij tot het verminderen van de impact van de klimaatverandering terwijl ze hun veerkracht vergroten.

Specifieke doelstelling: tegen 2021 verbeteren 300 landbouwgezinnen hun sociaaleconomische situatie en vergroten ze hun veerkracht om de klimaatverandering het hoofd te bieden door hun competenties te versterken en boslandbouw te ontwikkelen.

Duur 01/02/19 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 10 048 (fondsen afkomstig van AwAC, het Waals agentschap voor lucht en klimaat, en van giften aan WWF-België)

Partner WWF-DRC

RESULTATEN IN 2019

- De identificatie van 305 landbouwers/-sters en hun sensibilisatie voor een andere landschapsbenadering in afwachting van de aanleg van bosbouwvelden, is begonnen. Er werd 25 ha veld, toebehorend aan 130 van deze landbouwers/-sters, in kaart gebracht.

↑ Rond het Nationaal Park Virunga wordt er intensief aan landbouw gedaan. De streek werd dan ook sterk ontbost.

MEKONGREGIO - CAMBODJA, MYANMAR & AFRIKAANSE GROTE MERENGEBIED - DRC

© FLETCHER & BAYLIS / WWF-GREATER MEKONG

DOEL

Ondersteuning bij het ontwerp van geïntegreerde programma's voor landschapsbescherming: we plannen en budgetteren de nodige ingrepen om de oostelijke vlakten van Cambodja en de regio Kivu in de DRC te beschermen. Deze gebieden zijn ecologisch waardevol en rijk aan biodiversiteit.

Duur 01/06/18 - 30/06/19

Uitgaven 2019 € 49 985 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partners WWF-Mekong, WWF-DRC

RESULTATEN IN 2019

- Het project moet bijdragen aan het succes van het herintroductieprogramma van de tijger in de oostelijke vlakten van Cambodja en dient als voorbereiding voor het 'Green Economy'-project in het oosten van de DRC. De opgestarte voorstudies en werkseminaries met partners en lokale overheden hebben niet de verhoopde vooruitgang opgeleverd. WWF-België heeft dan ook beslist het project niet langer mee te financieren.

↑ Lierhert (*Rucervus eldi*) in de oostelijke vlakten, Mondulkiri, Cambodja.

WILDE SOORTEN

We delen onze planeet met miljoenen soorten planten en dieren – een wonderbaarlijke verscheidenheid aan levensvormen die ons leven op zoveel manieren verrijkt. Maar de wereldwijde populaties vissen, vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen zijn sinds 1970 met meer dan de helft achteruitgegaan. We moeten deze, door de mens veroorzaakte, dramatische achteruitgang ongedaan maken en een toekomst creëren waarin de mens in harmonie leeft met de wilde soorten.

BELGIË

2 studies over de handel in wilde soorten en hout in België werden voorgesteld in het federale parlement

BELGIË

25 extra korhoenders werden uitgezet in de Hoge Venen en meerdere broedgevallen werden vastgesteld

CAMBODJA

497 patrouilles werden uitgevoerd in 1 745 dagen en 1 248 nachten, waarbij een afstand van 42 800 km werd afgelegd in de reservaten Phnom Prich et Srepok

ZAMBIA

2 nieuwe waterputten werden gegraven om het peil van de door droogte beproefde vijvers te stabiliseren; een voor de wilde dieren en een voor de bevolking en hun veestapel

© WWF / JAMES MORGAN

↑ Het huidige, hoge aantal illegaal gedode olifanten is zorgwekkend omdat zelfs bij gezonde populaties het jaarlijkse aantal sterfgevallen – als gevolg van stroperij en andere doodsoorzaken – waarschijnlijk niet gecompenseerd wordt door het jaarlijkse aantal geboortes.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is de illegale handel in wilde dieren en planten in België met 50% gedaald (door het implementeren van een gecoördineerd nationaal actieplan binnen het EU-kader).

Duur 2018 - 2022

Partners TRAFFIC ('wildlife trade monitoring network'), FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Belgische handhavingsdiensten (douane, politie, milieu-inspecteurs, justitie), luchthavens van Zaventem en Luik, Haven van Antwerpen, Universiteit Gent en Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN)

De illegale handel in wilde dieren en plantensoorten behoort nog steeds tot de top 10 van de meest winstgevende, internationale misdaadsectoren ter wereld. Die vormt een steeds groter wordende bedreiging voor de biodiversiteit, volksgezondheid en sociaaleconomische ontwikkeling van landen.

Door zijn centrale ligging speelt België een belangrijke rol in de handel van bedreigde dieren- en plantensoorten. WWF wil de strijd tegen de illegale handel hoger op de politieke agenda krijgen zodat de bevoegde instanties meer (gecoördineerde) acties zullen ondernemen.

WWF werkt ook op internationaal biodiversiteitsbeleid: we zijn nauw betrokken bij het proces om nieuwe doelstellingen te formuleren voor het Verdrag inzake biologische diversiteit ('Convention on Biological Diversity' of CBD). WWF nam, als lid van de Belgische delegatie, deel aan COP14 van het CBD in november 2018.

RESULTATEN IN 2019

- ☛ WWF coördineert, met de subsidie-vrije ondersteuning van 'TRAFFIC', een **project voor de bestrijding van online illegale handel in wilde soorten**. België is één van de focuslanden. Het project wordt gefinancierd door de EU en uitgevoerd in samenwerking met IFAW ('International Fund for Animal Welfare'), INTERPOL en de Belgische douane.
- ☛ WWF organiseerde samen met het KBIN, de CITES management autoriteit en andere NGO's een **expositie over illegale handel in wilde dieren en planten in het Europees Parlement**. De expo ging dieper in op de illegale handel in 'bushmeat' en hout.
- ☛ WWF werkte mee aan een **documentaire over 'bushmeat'** die uitgezonden werd op VRT en RTBF. De documentaire voedde verschillende mediadiscussies en parlementaire vragen. Belanghebbenden zoals de luchthaven van Zaventem en de federale overheid hebben nu meer aandacht voor het onderwerp en zijn vervolgacties aan het voorbereiden.
- ☛ WWF stelde in het federale parlement **twee studies van TRAFFIC en 3Keel over de handel in wilde soorten en hout in België** voor. Ze werden vergezeld van een beleidsnota met aanbevelingen.
- ☛ WWF ontving de bevestiging dat de Belgische CITES management autoriteit de **licentie voor het gebruik van een database over traditionele Aziatische geneesmiddelen** zal overnemen. Dit vereenvoudigt de controle van de handel in deze producten (met soms beschermde soorten als ingrediënt).

© WILD WONDERS OF EUROPE / ERLIND HAARBERG / WWF

↑ Al drie jaar op rij worden korhoenders (*Tetrao tetrix*) uit Zweden, waar de soort nog talrijk voorkomt, overgebracht naar België en uitgezet in de Hoge Venen.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 heeft België actieplannen uitgewerkt en goedgekeurd voor de bescherming van wolven, lynxen, wilde katten, zwarte ooievaars, korhoenders en otters.

Duur 01/07/18 - 30/06/22
Uitgaven 2019 € 121 533
 (met de steun van de Nationale Loterij en fondsen van giften aan WWF-België)
Partners Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN), Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Universiteit van Luik (ULg), Wallonie Environnement Département Nature et Forêts (DNF), Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt, Natagora, Ardenne et Gaume

Een aantal iconische soorten (wolf, otter, wilde kat, enz.) duiken opnieuw op in West-Europa. WWF vindt dat deze dieren ook een plaats hebben in België. Daarom bereiden we programma's voor om ecosystemen te herstellen die een thuis zijn voor deze en andere soorten, die reeds aanwezig maar bedreigd zijn in ons land.

We richten onze inspanningen op het versterken van ecologische verbindingen, een netwerk van levende rivieren en natuurlijke bossen opdat wilde planten en dieren zich vrij kunnen verplaatsen, en de mens de band met de natuur opnieuw kan aanhalen. We geloven dat er in ons land genoeg ruimte is voor een gezonde en diverse natuur, rijk op alle niveaus, van dood hout tot toppredator.

In 2018 zijn er partnerschappen aangegaan om instandhoudingsprogramma's te ontwikkelen en werkte WWF officieel mee aan het Wolfenplan Vlaanderen. Er werd ook wetenschappelijk onderzoek verricht naar de verbinding van natuurlijke gebieden. Ten slotte werden er 18 korhoenders uitgezet in de Hoge Venen om de bestaande populatie te versterken.

RESULTATEN IN 2019

- ☛ Het 'Wolf Fencing Team Belgium', een netwerk dat advies verstrekt aan kleinveeouders en hen helpt maatregelen te implementeren voor de **bescherming van hun kuddes tegen mogelijke aanvallen van wolven**, werd opgericht opdat de bescherming van kuddes eerder regel dan uitzondering wordt. Het team is volledig operationeel in Vlaanderen en staat in de startblokken in Wallonië.
- ☛ We hebben opnieuw **25 korhoenders uitgezet in de Hoge Venen**. Er werden meerdere broedgevallen vastgesteld, wat een heel bemoedigend teken is.
- ☛ Binnen het **leefgebied van de wilde kat** hebben we, met de hulp van onder meer de ULg, **de barrières en de sites** waar actie prioritair nodig is, **geïdentificeerd**. Samen met het DNF hebben we meer dan honderd haarstalen van de wilde kat verzameld om meer inzicht te verwerven in hun **verspreiding, verplaatsingen en relaties met de huiskat**.
- ☛ Een studie, in samenwerking met het INBO, maakte het mogelijk de prioritaire zones te bepalen voor de **restauratie van de leefgebieden van de otter** in Vlaanderen en in de Scheldevallei.
- ☛ WWF, Natuurpunt en UGent organiseerden een **symposium over het Vlaamse Soortenbesluit**. 10 jaar na de inwerkingtreding maakten Belgische en buitenlandse sprekers de balans op. De 200 aanwezigen afkomstig uit diverse sectoren namen deel aan meerdere debatten met o.a. vertegenwoordigers uit de politieke wereld voor een eventuele verbetering van dit besluit.

© NATUREPL.COM / ANDY ROUSE / WWF

↑ In 2007 werd de laatste tijger waargenomen in Cambodja. Van zodra de getroffen natuurbeschermingsmaatregelen de verhoopde milieu- en sociale omstandigheden hebben opgeleverd, kunnen er opnieuw tijgers worden geïntroduceerd.

Vroeger stonden de droge bossen van de oostelijke vlakten van Cambodja (het 'Eastern Plains Landscape') bekend om hun rijke biodiversiteit, en vooral om de tijgers die zij herbergden. Maar na decennia van sociale onrust en onzekerheid namen de stroperij en de ontbossing toe, waardoor de tijgerpopulaties een dramatische terugval kenden. Zo erg dat er vandaag geen enkele tijger meer te vinden is in Cambodja.

Sinds 2016 werkt WWF aan de herintroductie van het dier in de oostelijke vlakten van Cambodja (zie pagina 18). Om hierin te slagen, beschermen wij de belangrijkste natuurgebieden, namelijk die van Phnom Prich en Srepok. Om deze uitdaging aan te gaan, helpt WWF de Cambodjaanse regering om wetten die de natuur in het land beschermen, toe te passen. WWF steunt ook de verschillende patrouilles die strijden tegen de stroperij en de ontbossing, financiert de opleiding van de rangers en investeert in aangepast materiaal. Daarnaast organiseert WWF sensibiliseringscampagnes voor de lokale bevolking zodat ze alles te weten komt over dit herintroductieproject, en werken we met de bevolking samen om illegale handel in diersoorten en hout tegen te gaan.

In 2018 werd een belangrijke overwinning behaald toen de eerste minister van Cambodja het herintroductieplan voor de tijger publiekelijk goedkeurde. Zodra de genomen natuurbeschermingsmaatregelen gunstige milieu- en maatschappelijke omstandigheden hebben opgeleverd, zullen de eerste tijgers opnieuw kunnen worden geïntroduceerd. De terugkeer van de tijger in Cambodja zou een groot succes betekenen voor de bescherming van de wilde fauna en flora, en een buitengewone kans voor de ontwikkeling van het ecotoerisme.

RESULTATEN IN 2019

- 🔍 In de twee reservaten werden **497 patrouilles uitgevoerd** in 1 745 dagen en 1 248 nachten, goed voor een afstand van 42 800 km. Deze, op informaticagegevens gebaseerde patrouilles, hebben het mogelijk gemaakt de opsporing van misdaden tegen wilde soorten en bossen te verbeteren. 2 062 vallen en strikken (+76%) werden verwijderd en 211 kettingzagen (+19%) werden aangeslagen.
- 🤝 In samenwerking met de specialisten van 'Green Equity Asia' werd er een **voorbereidende analyse** uitgevoerd om de wettelijke bepalingen op te stellen voor het gezamenlijke beheer van het herintroductieprogramma voor de tijger in het Srepok-reservaat door WWF-Cambodja en het ministerie van Milieu.
- 🎓 Er werden **opleidingen georganiseerd voor het gebruik van software** voor het beheer van de reservaten en de organisatie van de patrouilles voor sleutelpersonen in de reservaten Srepok en Phnom Prich, alsook voor de bewakingsteams van de oostelijke vlakten.
- 🚰 Bij de voorpost van Thmier werd een **drinkwatervoorzieningssysteem** geïnstalleerd voor de rangers. De gebruikte technologie recupereert de luchtvochtigheid.
- 🌐 WWF-Cambodja en WWF-Vietnam hebben de eerste grensoverschrijdende vergadering van de programmabureaus georganiseerd en een basisdocument opgesteld voor een **grensoverschrijdend plan ter bestrijding van de illegale handel in wilde soorten** tussen de twee landen.
- 👩‍🏫 De rangers van de reservaten Srepok en Phnom Prich hebben een **opleiding** van twee weken gekregen die gericht was op het aanscherpen van hun competenties. Een dag was gewijd aan de taxatie van de biodiversiteit.
- 🔍 Er werden **zes biodiversiteitsstudies** uitgevoerd over carnivoren en hun prooien, ernstig bedreigde vogels en andere bedreigde soorten. De gegevensanalyse heeft waardevolle informatie opgeleverd over de potentiële prooien van de tijger.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 is 300 000 ha, geschikt voor de herintroductie van de tijger, in stand gehouden en beschermd en werden er minstens drie tijgers vrijgelaten in Srepok (oostelijke vlakten van Cambodja).

Duur 01/01/18 - 31/12/23
 Uitgaven 2019 € 508 020 (fondsen van giften aan WWF-België) – cf. doelstelling 'bossen' p.18
 Partner WWF-Cambodja

↑ Vrouwelijke jachtluipaard (*Acinonyx jubatus*) op jacht in het nationaal park van de Liuwavlake in Zambia. Een aantal individuen van de populatie werden uitgerust met een gps-halsband voor onderzoek door het **Zambian Carnivore Programme**.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 ligt de efficiëntie van het beheer van de habitat van wilde dieren die als nationaal park en wildbeheergebied zijn aangeduid in Zambia, hoger dan de huidige 30% en werden de natuurgebieden (nationale parken Zuid-Luangwa, Bangweulu, Kafue, Liuwa Plain en Sioma Ngwezi) verbonden.

Duur 01/01/17 - 30/06/19

Uitgaven 2019 € 200 937 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partners WWF-Zambia, African Parks (Liuwa Plain), Zambian Carnivore Programme (Kafue, Luangwa, Liuwa Plain)

Zambia wordt omringd door acht landen en voorziet twee grote, Afrikaanse rivieren, de Zambezi en de Congo, van water. Het land bekleedt daardoor een cruciale positie voor het behoud van de ecosystemen en de wilde fauna en flora. Het herbergt uitgestrekte natuurgebieden, die leefgebieden en migratiecorridors bieden aan ontelbare soorten. Het land staat bekend om zijn grote diversiteit aan antilopen, zijn populaties van de vijf grootste carnivoren van Afrika (leeuw, luipaard, hyena, wilde hond en jachtluipaard), zijn olifanten (derde grootste populatie van het continent), zijn zeldzame vogels en endemische zoogdieren, zoals de Thornicrofts giraffe.

30% van het Zambiaanse territorium is beschermd (nationaal park, jachtreservaat, gemeenschapspark, vogelreservaat). Dit vormt een unieke kans voor de bescherming van wilde soorten, op voorwaarde dat het beheer van deze gebieden efficiënt gebeurt.

Want de fauna in Zambia moet het hoofd bieden aan meerdere bedreigingen: lokale stroperij, handel in wilde soorten (ivoor, schubdier, enz.), het verlies en de degradatie van natuurlijke leefgebieden, en mens-dier-conflicten.

Daarom implementeert WWF-Zambia een uitgebreid programma om de fauna te beschermen in het hele land, maar voornamelijk in de grote parken Liuwa, Siowana Complex (Sioma Ngwezi met inbegrip van de wildbeheergebieden errond) en Kafue.

RESULTATEN IN 2019

IN ALLE BESCHERMEDE GEBIEDEN

- Monitoring van luipaarden, leeuwen, wilde honden en de talrijke herbivoren in de gebieden. Gebruik van deze gegevens in de strijd tegen stroperij en vallen, en voor de vermindering van het aantal conflicten tussen mens en dier.

KAFUE

- Opleiding voor het gebruik en de installatie van bewakingsmateriaal om toezicht te houden op het meer aan de rand van het park en elke menselijke aanwezigheid te detecteren. Installatie van een noodlijn voor het signaleren van overtredingen.

SILOWANA COMPLEX, ZUIDOOST-ZAMBIA

- Er werd slechts een olifant gestroopt in het nationaal park Sioma Ngwezi.
- Voortzetting van de herintroductie door de translocatie van 46 gnoes, bovenop de in 2018 verrichte translocaties.
- Er werden twee nieuwe waterputten gegraven om het peil van de door droogte beproefde vijvers te stabiliseren; een voor de wilde dieren en een voor de bevolking en hun veestapel, wat de risico's op conflicten tussen mensen en dieren vermindert.
- Opstart van een uitgebreid plan voor de versterking van het beheer van het complex dat verschillende parken bevat, ter ondersteuning van, en in samenwerking met de andere NGO's, verenigingen en belanghebbenden.
- Samenwerking met de lokale gemeenschappen om de landbouw, de visteelt en de voedingsgewoontes van de bevolking te verbeteren, en de conflicten tussen mens en dier te beperken.

↑ De zwarte neushoorn werd in 2003 opnieuw geïntroduceerd in het nationaal park Majete; de olifant volgde in 2006; de leeuw in 2012, net zoals een groot aantal andere wilde soorten. Meer dan 12 200 dieren floreren nu in en rond het park.

DOELSTELLINGEN 2022

Tegen 2022 worden er zo goed als geen sleutelsoorten meer gestroopt in de 304 000 ha beschermd gebied in Malawi (Majete Wildlife Reserve - Liwonde National Park - Nkhotakota Wildlife Reserve).

Tegen 2022 is de populatie van de belangrijkste soorten in de drie parken over het algemeen gegroeid (neushoorn x 2; cheeta x 3; leeuw x 4).

Duur 01/07/17 - 30/06/22
 Uitgaven 2019 € 300 000 (fondsen van giften aan WWF-België)
 Partner African Parks

WWF ondersteunt 'African Parks' bij het beheer van drie wildreservaten in Malawi: Majete, Liwonde, en Nkhotakota om er de populaties wilde dieren te beschermen en te doen aangroeien.

Sinds 2003 werden 217 olifanten geïntroduceerd in het **nationaal park Majete**. Na tientallen jaren van stroperij was het park verstoken van wilde dieren. Er bleef geen enkele olifant over. Vandaag is het park uitgegroeid tot Malawi's enige 'Big Five'-wildreservaat (leeuw, luipaard, neushoorn, olifant, buffel). Het is een mooi voorbeeld van hoe goed beheer en samenwerking met de lokale bevolking kan leiden tot een indrukwekkend herstel van de lokale soorten. Bovendien werd er sinds 2003 geen enkele olifant meer gestroopt.

Het **nationaal park Liwonde** herbergt Malawi's grootste populatie olifanten, nijlpaarden en zwarte neushoorns. Het grote aantal olifanten bracht echter schade toe aan de vegetatie en leidde tot hevige mens-olifant-conflicten: olifanten overrompelden dagelijks de dorpen, vernielden huizen en gewassen en maakten soms menselijke slachtoffers. Een olifantentranslokatie drong zich dus op.

Het **nationaal park Nkhotakota** is het oudste en grootste park van het land en een van de laatst overgebleven ongerepte wildernisgebieden. Door menselijke ingrepen en illegale jacht zijn de meeste soorten in het park uitgestorven of gingen in snel tempo achteruit. African Parks heeft er fors ingezet op wetshandhaving. Eens de veiligheid gegarandeerd, werden in de zomers van 2016 en 2017 olifanten uit Liwonde overgebracht naar Nkhotakota.

In 2018 is het aantal aanvallen van stropers stabiel gebleven. Er werden 154 olifanten verplaatst en zeven cheeta's geïntroduceerd, de leeuwenpopulatie is bijna verdubbeld en die van de neushoorns is gestabiliseerd.

RESULTATEN IN 2019

STROPERIJ

- 📍 Liwonde, Majete: belangrijke daling van het aantal geregistreerde gevallen van stroperij, geen enkele belangrijke soort werd gestroopt. Daling van het aantal gevonden vallen.
- 📍 Nkhotakota: de druk van de stroperij blijft hoog, er werd een olifant gestroopt, en het aantal in beslag genomen vallen en wapens is drastisch gestegen.

DIERENPOPULATIES

- 📍 Leeuwen: de populatie is toegenomen van 20 naar 26. Een individu is overgeplaatst van Majete naar Liwonde.
- 📍 Olifanten, neushoorns, jachtluipaarden: de populaties zijn over het algemeen stabiel (raming: 1 461 olifanten, 32 neushoorns).

WILDE SOORTEN MEKONGREGIO - CAMBODJA

© NATUREPL.COM / ROLAND SEITRE / WWF

↑ Tussen 2015 en 2017 steeg de populatie Irrawaddydolfijnen (*Orcaella brevirostris*) in de Mekong in Cambodja van 80 naar 92 individuen.

DOEL

Monitoring en bescherming van de Irrawaddydolfijn in het Cambodjaanse deel van de Mekongrivier dankzij de versterking van de wetgeving, wetenschappelijk onderzoek en lokale bewustmakings-campagnes.

Duur 01/07/17 - 30/06/19

Uitgaven 2019 € 118 125 (85% fondsen van giften aan WWF-België en 15% fondsen verleend door het Fonds Marie-Françoise Champion, beheerd door de Koning Boudewijnstichting)

Partner WWF-Cambodja

RESULTATEN IN 2019

- 📍 **Gedurende de paartijd** (01/05 - 30/09), waarin vissen verboden is, is er aanzienlijke vooruitgang geboekt in de provincie Stoeng Treng. De visserijadministratie en de rangers hebben doortastende acties gevoerd in de gebieden die prioritair beschermd worden. Er werd meer dan 31 km aan visnetten in beslag genomen, 479 vissers werden geïnformeerd over de schadelijke effecten van het vissen met netten op de populatie Irrawaddydolfijnen, en 17 doorverkopers hebben het bevel gekregen om hun illegale activiteiten stop te zetten. Door de samenwerking tussen overheden en NGO's verdween de illegale visvangst rond Kang Dey Sor.
- 📍 **In het eerste semester van 2019** werden er 2 148 patrouilles verricht in de provincies Stoeng Treng en Kratie. Er werd 24 km aan visnetten in beslag genomen, evenals 20 km aan vislijnen (5 000 vishaken) en 11 boten. 129 vissers werden geïnformeerd over de schadelijke effecten van het vissen met netten op de populatie Irrawaddydolfijnen en 19 vissers hebben een brief ontvangen waarin hen wordt opgedragen te stoppen met vissen in de beschermde gebieden. In deze gebieden hebben de rangers 218 visnetten en 46 vislijnen verbrand.

MEKONGREGIO - MYANMAR & THAILAND

© HKUN LAT / WWF-US

↑ Leden van het Lakehlaai-gemeenschapsbos bespreken met medewerkers van WWF-Myanmar de gegevens verzameld in het bos van Tayetchaung, Myanmar.

DOEL

Het beschermen van de tijger in Dawna-Tenasserim en de milieu-impact van de aanleg van de weg naar Dawei beperken.

Duur 2016 - 2018

Uitgaven 2019 € 50 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partners WWF-Myanmar, WWF-Thailand

RESULTATEN IN 2019

- 📍 **In Myanmar** zijn drie nieuwe gemeenschapsbossen geofficialiseerd, wat de onder dit statuut beschermde oppervlakte in Dawna Tenasserim op 7 418 ha brengt. Er werden 41 nieuwe cameravallen geplaatst in de beschermingszone van Ler Mu Lah, waar de aanwezigheid van de tijger in 2018 werd bevestigd. In Ler Nu Htee, Kweekoh en Ler Mu Lah is het aantal beschermingseenheden voor wilde dieren gestegen van 4 naar 8 (80 personen).
- 📍 **In Thailand** worden de inspanningen toegespitst op bewaking en bescherming. In de nationale parken Kaeng Krachan en Kuiburi kon de aanwezigheid van minstens drie tijgers worden bevestigd. In Mae Wong Klong Lan, waar het tekort aan prooi de verspreiding van de tijgers inperkt, werden de maatregelen voor het bestrijden van stroperij versterkt. Bovendien werd een project opgestart om de oorzaken van de ontbossing in het Thaise Dawna Tenasserim te analyseren om praktijken en infrastructuur die bosdegradatie versnellen, te verhinderen of te beperken. Een ander project van WWF-Thailand is bedoeld om bossen te herstellen en daarbij te waken over de sociale gelijkheid door middel van duurzame exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen.

WILDE SOORTEN OOSTELIJKE EN WESTELIJKE HIMALAYA - NEPAL

© OLA JENNERSTEN / WWF-SWEDEN

DOEL

Wetenschappelijk toezicht op sneeuwuipaarden en hun prooien, efficiënt beheer van kritieke habitats, bestrijden van stroperij in de drie prioritaire gebieden en het beheren van mens-dier-conflicten.

Duur 2018 - 2020

Uitgaven 2019 € 135 500 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partner WWF-Nepal

RESULTATEN IN 2019

- Er werd een plan uitgetest voor het inventariseren van de sneeuwuipaarden. De implementatie is intussen opgestart. 7 000 ha prioritair leefgebied wordt op duurzame wijze beheerd, dankzij akkoorden die werden afgesloten met veehouders, en een rationele bosexploitatie. Onderzoek bij veehouders heeft het mogelijk gemaakt de risico's op conflicten met sneeuwuipaarden te evalueren. De verbetering van de coördinatie tussen verschillende instellingen en de intensivering van hun gezamenlijke inspanningen hebben geleid tot de arrestatie van meerdere stroopers.

↑ De sneeuwuipaard (*Panthera uncia*) leeft langs de noordgrens van Nepal. De populatie wordt er geschat op 350 à 500 dieren.

CONGOBEKKEN - KAMEROEN, CENTRAAL-AFRIKAANSE REPUBLIEK (CAR), REPUBLIEK CONGO, DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO, GABON

© WWF-KAMEROEN

RESULTATEN IN 2019

- Voorstelling van een nota over de corruptie en de illegale exploitatie van en handel in de natuurlijke hulpbronnen, en meer bepaald de wilde dieren, in Afrika tijdens het 'High Level Side Event on Corruption and Illegal Exploitation of Africa's Natural Resources: the case of Fisheries, Forestry and Wildlife', in Adis Abeba.
- Deelname van de vertegenwoordigers van WWF aan de internationale conferentie van de ministers die instaan voor veiligheid, defensie en beschermde gebieden, voor de strijd tegen stroperij en andere grensoverschrijdende illegale activiteiten in het Congobekken en de Sahel, die gehouden werd in N'Djamena.
- De Kameroense minister verantwoordelijk voor de fauna heeft de beslissing ondertekend om de SMART-benadering voor de bewaking en monitoring van de controleoperaties in de beschermde gebieden te institutionaliseren. De beslissing beoogt de verbetering van de besluitvorming bij het beheer van de beschermde gebieden (inspanningen op het vlak van toezicht en bestrijding van de stroperij en de doeltreffendheid van de wetgeving).

↑ De populatie bosolifanten (*Loxodonta africana*) in Kameroen daalde met meer dan 60%, voornamelijk als gevolg van stroperij.

DOEL

De voornaamste opzet van de 'Regional Wildlife Crime Coordination Hub' is:

- het bevorderen en coördineren van,
- het inzetten van middelen en partnerschappen voor,
- het bieden van ondersteuning voor,

de uitvoering van projecten en programma's die de misdaad tegen wilde soorten in de regio bestrijden.*

Duur 01/06/18 - 30/06/19

Uitgaven 2019 € 100 000 (fondsen van giften aan WWF-België)

Partners WWF-Centraal-Afrika, TRAFFIC, IUCN

* De 'hub' draagt bij aan de doelstellingen van de strategie voor het behoud van wilde soorten, met name doelstelling twee, om overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen te voorkomen: in 2030 bestaat de illegale handel in wilde soorten niet meer en werd de exploitatie teruggebracht tot een duurzaam niveau voor prioritaire soorten.

↑ Grenzend aan 'De Kuifeend' liggen meerdere stukjes natuur van hoge en minder hoge kwaliteit. De connectiviteit tussen al deze natuur die we nog hebben, is belangrijk om de biodiversiteit in onze gefragmenteerde landschappen te kunnen handhaven en te herstellen.

DOEL

Het waterrijk gebied rond het natuurgebied 'De Kuifeend' herstellen. Het gebied ligt in de Antwerpse haven en werd aangeduid als Ramsar-gebied. Het is een belangrijk leefgebied voor de kraakeend, slobeend, kuifeend, blauwborst, kluut ...

RESULTATEN IN 2019

🔍 Op basis van de resultaten van het bodemonderzoek uitgevoerd in 2017 werden de zonnepompen, die het waterpeil reguleren, geïnstalleerd. De afgravingen van de in vroegere tijden opgespoten gronden die de natuurlijke waterhuishouding verstoorden, zijn gestart. De afgevoerde grond zal rondom het perceel gelegd worden om de geluidsoverlast van de haven te dempen.

Duur 2017-2019

Budget 2019 € 151 930 (fondsen afkomstig van de nalatenschap Schoufour-Martin)

Partner Natuurpunt

KLIMAAT

De klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen waarmee de mensheid ooit is geconfronteerd. Ze beïnvloedt elk plekje op onze planeet. Mens en natuur wereldwijd voelen de effecten al: zoetwatervoorraden krimpen, extreme weersomstandigheden nemen toe in frequentie en intensiteit, bossen branden en koraalriffen sterven af. We kunnen nog steeds ontsnappen aan de ergste gevolgen van de klimaatverandering op voorwaarde dat we nu daadkrachtig handelen ...

BELGIË

€ 2,7 miljard

aan fossiele brandstofsubsidies worden nog steeds verleend door de Belgische overheden, toont een WWF-rapport aan

© LIEN VAN DEN EYNDE / WWF-BELGIUM

↑ De 'Claim the Climate'-mobilisatie op 2 december 2018 zette de toon. Andere marsen en acties volgden met steeds dezelfde eis: 'Beste politici, werk een ambitieus klimaatbeleid uit.'

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 overtreft België zijn Europese 2020-klimaat- en energiedoelstellingen en implementeert het bijkomende maatregelen om ruim vóór 2050 koolstofneutraal te zijn.

Duur 2018 - 2022

Partners Klimaatcoalitie, Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, Climact, Overseas Development Institute, Climate Action Network

Aan de vooravond van de start van de uitvoering van het Akkoord van Parijs (2020) is het duidelijk dat de klimaatspanningen van de landen wereldwijd nog steeds niet voldoende zijn om de gevaarlijke impact van de klimaatverandering te beperken.

Met de verkiezingen in zicht, nam WWF het initiatief de Belgische overheden ter verantwoording te roepen, inzicht te geven in probleempunten en inspiratie voor oplossingen aan te reiken. Een van de kernelementen van onze campagne waren onze voorstellen voor een klimaatwet. WWF nam deel aan rondetafelgesprekken over klimaatgovernance en kon zijn positie ook toelichten tijdens een eindseminarie over de verbetering van klimaatgovernance, georganiseerd door de federale overheidsdienst Klimaat. We publiceerden de studie 'Fossiele brandstofsubsidies: verborgen hinderpalen voor het Belgische klimaatbeleid', de meest volledige studie en inventaris van wat er in België bestaat aan fossiele brandstofsubsidies of vrijstellingen voor de fossiele sector. Ondanks oproepen van de EU, G7 en G20, heeft België nog geen actieplan voor de afbouw van fossiele brandstofsubsidies opgesteld. WWF oefende druk uit op de Belgische overheid om ambitieverhoging in Europa én koolstofneutraliteit ruim voor 2050 te bepleiten. Dat deden we ook op COP24 in Katowice. We communiceerden over de conclusies van het '1,5°C' IPCC-rapport, het verschil tussen de opwarming met 1,5°C of 2°C en de gevolgen voor België. We vertegenwoordigden de Klimaatcoalitie – waarvan WWF een van de drijvende krachten is – op vergaderingen met o.a. premier Michel, minister Van Den Heuvel, minister Crucke en sleutelfiguren binnen de politieke partijen. We steunden en namen deel aan verschillende klimaatmarsen en riepen onze sympathisanten op dat ook te doen.

RESULTATEN IN 2019

- 🔗 Consensustekst over het klimaatbeleid: **overleg** met en **aanbevelingen** aan parlementairen van de **interparlementaire werkgroep voor klimaatbeleid** om te komen tot een evenwichtige **klimaatresolutie**. Goedgekeurd over de partijgrenzen heen.
- 🔗 **Onderzoek naar brandstofsubsidies**: de studie bracht aan het licht dat er nog steeds voor minstens € 2,7 miljard naar de fossiele sector vloeit.
- 🔗 WWF zetelt in de stuur- en expertengroep van '**Sign for my future**'. Deelnemende burgers, CEO's uit het bedrijfsleven en uit het middenveld, academici en bekende Belgen roepen de overheden op een klimaatwet, een investeringsplan en een wetenschappelijke raad in te voeren.
- 🔗 WWF speelde een actieve rol bij het opvolgen van de samenstelling van het **nationaal energie- en klimaatplan (NEKP)**. We deden aanbevelingen voor de adviezen van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling over het NEKP en de klimaatwet, overlegden met verschillende kabinetten, administraties en de Europese Commissie. WWF trok ook aan de alarmbel wanneer de **publieksconsultatie** met meer dan vier maanden vertraging werd gepubliceerd.
- 🔗 WWF oefende druk uit op **de Belgische overheid** om ambitieverhoging in Europa én koolstofneutraliteit ruim voor 2050 te bepleiten. Eind juni, **tijdens de Europese Raad, steunde België beide posities**.

© PHAM DUC MINH / WWF-VIETNAM, VRN

↑ Vissers halen een traditioneel vistuig – ‘Do’ – in dat ze de nacht voordien op het ondergelopen rijstveld hebben uitgezet.

DOEL

De rol van het maatschappelijk middenveld en de lokale gemeenschappen versterken, met het oog op een duurzaam beheer van de Mekongdelta in Vietnam en het verminderen van de impact van de klimaatverandering op de kwetsbare gemeenschappen.

Duur 01/01/17 - 31/12/18
Uitgaven 2019 € 95 584 (fondsen afkomstig van de Belgische ontwikkelingssamenwerking)
Partner WWF-Vietnam

RESULTATEN IN 2019

- 🔗 Er werd een netwerk van organisaties uit het maatschappelijke middenveld ('Civil Society Organizations', CSO's) – onder meer het 'Vietnam River Network' en lokale organisaties van jongeren, vrouwen en landbouwers uit de provincies in de Mekongdelta – opgericht met als doel het water te beheren. Er werden acht vergaderingen georganiseerd en 19 memoranda van overeenstemming getekend. Het netwerk heeft een strategisch plan ontwikkeld, de rol van de CSO's gedefinieerd, en de communicatiestrategie, die gevoerd zal worden via de openbare media en gericht is op de beleidsmakers, bepaald.
- 🔗 Een analyse heeft onthuld dat de kennis en de capaciteiten van de CSO's met betrekking tot het waterbeheer ontoereikend waren. Dat geldt ook voor de betrokkenheid van de gemeenschappen bij de besluitvorming. Er werden dus drie opleidingen georganiseerd voor kwetsbare groepen. Studies hebben hefbomen geïdentificeerd om de lokale gemeenschappen te betrekken bij het waterbeheer en de monitoring van de vervuiling. Er is technische en financiële ondersteuning geboden aan vijf CSO's voor de uitvoering van projecten, onder meer voor de bescherming van de waterkwaliteit, het beheer van de natuurlijke hulpbronnen en de behandeling van het water.

→ Deze tank werd geïnstalleerd bij een familie met hiv, om hen te helpen de droogteperiode (gevolg van de klimaatverandering) te overbruggen. Dit is een van de tientallen tanks die werden geïnstalleerd bij armen en mensen met hiv in de gemeente Thanh Binh, provincie Long An, Mekong Delta.

© THAI THAO / WWF-VIETNAM, PACCOM

VOEDING & LANDBOUW

Het voedselproductiesysteem is momenteel een van de belangrijkste oorzaken van de degradatie van de natuur en van de klimaatverandering. Op wereldvlak gebruikt het 69% van het water en 34% van het land, en is het verantwoordelijk voor 75% van de ontbossing en 24% van de uitstoot van broeikasgassen. Dit systeem heeft het verlies van 70% van de biodiversiteit veroorzaakt. Dat alles terwijl een derde van het voedsel wordt weggegooid of verloren gaat. Nochtans bezit duurzame landbouw het potentieel om het milieu te herstellen en de ecosystemen te vrijwaren.

BELGIË

€ 800 000

financiering van de EU om de Belgische jongeren te sensibiliseren rond duurzame voeding en duurzame landbouw

EUROPA

€ 600 000

financiering van de EU om het onderzoek naar de wijzigingen in de voedingsgewoonten van de jonge Europeanen te coördineren en te financieren

↑ Een duurzame landbouw kan het milieu vrijwaren. Ze houdt ecosystemen in stand en creëert natuurlijke habitats, verbetert de vruchtbaarheid van de bodem, fungeert als een koolstofput, voorkomt overstromingen en erosie en heeft een aanzienlijke culturele en sociale impact.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 heeft WWF-België een bijdrage geleverd aan het stoppen van ontbossing veroorzaakt door de productie van veevoeder in tropische gebieden en hebben de acties van WWF-België een positief effect op de biodiversiteit in het Belgische landbouwlandschap. WWF doet dit door een landbouw te promoten die werkt met en voor de natuur, en door een dieet met een meer kwalitatieve maar lagere consumptie van dierlijke producten aan te moedigen.

Duur 2018 - 2022

Partners WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren, GLB-platform (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) in Vlaanderen en Wallonië

Bodemgebruik, landbouw en voedselconsumptie vormen een van de belangrijkste oorzaken van de degradatie van de natuur en van de klimaatverandering, zowel in België als in de rest van de wereld.

Nochtans bezit een duurzame landbouw het potentieel om het milieu te herstellen. Voor WWF is het van essentieel belang om te evolueren naar een voedingsmiddelensector die de ecosystemen vrijwaart, natuurlijke leefgebieden creëert, de vruchtbaarheid van de bodem verbetert en het koolstofafvangpotentieel ervan verhoogt. Een systeem dat overstromingen en erosie voorkomt, een positieve culturele en sociale impact heeft, dat gevarieerde landschappen biedt die de burgers inspireren en hen ertoe aanzetten om zorg te dragen voor de natuur. Recente studies tonen aan dat de overgang naar een duurzame landbouw de tewerkstelling zou bevorderen, de arbeidsomstandigheden zou verbeteren, en de milieu- en gezondheidskosten zou reduceren.

Dankzij de lopende hervorming van het GLB en de ontwikkeling van de regionale strategische GLB-plannen, is België meer dan ooit in staat de staatsfondsen doeltreffend te gebruiken om de doelstellingen van duurzame landbouw te bereiken en tastbare resultaten te behalen op milieu-, klimaat- en sociaal vlak, zowel in België als in de tropen (zie bossen, pagina 12). Het is essentieel voor WWF dat België deze gelegenheid aangrijpt.

RESULTATEN IN 2019

- ✂ Pleitwerk met het GLB-platform:
 - Publicatie van de **positioneringsnota 'Een nieuwe wind voor het landbouwbeleid? Dat kan nog!'** over de lopende hervorming van het GLB.
 - Beleidswerk om onze **eisen voor het nieuwe GLB binnen de regionale landbouwadministraties** ingang te doen vinden: de nodige middelen om de overgang naar een meer duurzame landbouw met concrete resultaten voor de natuur te ondersteunen; ambitieuze voorwaarden en effectieve controles; geleidelijke afbouw van subsidies met negatieve effecten op milieu en klimaat; verbetering van het beheer en het prestatiekader.
 - Lopend **wetenschappelijk onderzoek** naar de nieuwe groene architectuur van het GLB.
- ✂ WWF bekam een **financiering van € 1 400 000 van de EU voor vier jaar (2020-2024)** voor het programma **'Eat4Change'** om Belgische jongeren te sensibiliseren over duurzame voeding en duurzame landbouw, en om het onderzoek naar de wijzigingen in de voedingsgewoonten van de Europese jongeren te financieren en te coördineren.

↑ 44% van de oppervlakte van België wordt gebruikt voor landbouw.

OCEAAN

Of je nu dichtbij of ver van de oceaan woont, hij heeft een invloed op ons leven. De oceaan levert de helft van de zuurstof die we inademen, voorziet voedsel en bestaansmiddelen voor meer dan een miljard mensen en is de thuis van een ontelbaar aantal wonderbaarlijke, wilde soorten. Maar onze oceaan heeft het hard te verduren. En zonder een gezonde oceaan kan de mens niet overleven. Hoog tijd om hem niet langer te zien als een plaats waar we nemen wat we willen en dumpen wat we niet willen, maar als een gemeenschappelijke, waardevolle en kwetsbare natuurlijke bron.

BELGIË

15 067

e-mails werden verstuurd
naar de staatssecretaris voor
de Noordzee tijdens onze
Noordzeecampagne

↑ Deze sepiola of dwerginktvis komt voor in onze Noordzee. Hij was de mascotte van onze Noordzeecampagne.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 wordt minstens 36% van het Belgisch deel van de Noordzee effectief beschermd.

Duur 2018 - 2022

Partners WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren; wetenschappers en Natuurpunt, die werken aan beschermde gebieden op zee en ruimtelijke ordening op zee; Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace en het Belgian Offshore Platform, die werken aan hernieuwbare energie op zee

In onze Noordzee leven meer dan 2 100 soorten planten en dieren in een onderwaterlandschap van zandbanken, grindbedden, schelpkokerwormbanken en cultureel erfgoed. Ondanks de beperkte grootte is het behoorlijk druk in, op en rond onze Noordzee. Verschillende activiteiten zoeken er een plekje: visserij en aquacultuur, militaire activiteiten, zand- en grindwinning, scheepvaart, havens, offshore energieproductie, pijpleidingen en kabels, toerisme en recreatie, wetenschappelijk onderzoek ...

WWF lanceerde een campagne om het grote publiek bewust te maken van de natuurlijke rijkdom van onze Noordzee en om mensen aan te zetten de overheid te vragen de Noordzeenatuur beter te beschermen. De campagne liep van 17/07 tot 28/09/2018. We ontwikkelden een campagnewebsite, een online quiz, vijf informatieve kortfilmpjes over de Noordzee (tot stand gebracht dankzij financiering van het Europese LIFE-programma, in het kader van het 'LIFE Belgian Nature Integrated Project' (LIFE BNIP)), een dossier in het WWF Magazine, een lijstje met 10 tips voor de bescherming van de Noordzee, een blog over oesterbankherstelprojecten ...

Samen met zijn partners blijft WWF bij onze beleidsmakers pleiten om de biodiversiteit van de Noordzee beter te beschermen. We willen meer ruimte voor, en een betere bescherming van de Noordzeenatuur.

RESULTATEN IN 2019

- 🐟 **Noordzeecampagne: 15 067 e-mails** werden verstuurd naar de staatssecretaris voor de Noordzee, Philippe De Backer.
- 🐟 WWF lanceerde de expo '**Noordzeeschatten**', een samenwerking met het themapark Seafront en het communicatiebureau Karakters, gebaseerd op de materialen die ontwikkeld werden voor de Noordzeecampagne. De expo loopt van 26/01/2019 voor minimaal 1 jaar.
- 🐟 **Met de NGO-coalitie** (WWF, Natuurpunt, BBL en Greenpeace) werd er op het Kabinet van de staatssecretaris voor de Noordzee **gepleit voor:**
 - concrete maatregelen voor de bescherming van de natuur;
 - de herziening van de Wet Marien Milieu zodat bodemberoerende activiteiten kunnen uitgesloten worden in beschermde gebieden;
 - de aanduiding van geschikte zones voor het herstel van grindbedden en schelpdierbanken;
 - het opstarten van het overleg met het Vlaamse Gewest om de Natura 2000-gebieden op land en zee te verbinden en te beheren als één natuurgebied;
 - impactstudies van windmolenparken op de natuurwaarden.

↑ De boomkor is een niet-selectieve bodemberoerende visserijtechniek die vooral wordt gebruikt om garnalen, platvissen of vissen die dichtbij de zeebodem leven, te vangen. De fysische impact op de zeebodem en op de bodembewoners, en de ongewenste vangst van zowel te kleine doelsoorten als van niet-doelsoorten zoals schaaldieren, weekdieren, zeesterren ..., zijn de grootste nadelen van de boomkor.

De Belgische visserij werkt met een bodemberoerende visteknik, namelijk de boomkor. België heeft de middelen en de kennis om alternatieven te zoeken, te testen en uit te rollen. Bij gebrek aan overheidssteun is de Belgische visserij momenteel zelf de zoektocht gestart naar alternatieve vistekniken.

WWF pleit voor een vermindering van de impact van de visvangst op het mariene leven en de zeebodem. WWF kan fondsen helpen zoeken en aanvragen helpen indienen op Vlaams, Belgisch en Europees niveau, projecten en grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden helpen opzetten en mee ijveren voor overheidsplannen voor het stimuleren en uitrollen van alternatieve vistekniken. Er werden verschillende vergaderingen georganiseerd om na te gaan hoe WWF de Belgische visserij kan helpen om duurzamer te worden.

Nadat WWF in 2018, samen met Birdlife, Seas at Risk, Client Earth en Natuurpunt een klacht neerlegde bij de EU tegen de ontoereikende visserijbeperkende maatregelen in de Vlaamse Banken (Natura 2000-gebied, toepassing Artikel 11 van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid), werden deze afgekeurd door Europa.

RESULTATEN IN 2019

🐟 **Visserijbeperkende maatregelen in de Vlaamse Banken:** het Kabinet van de staatssecretaris voor de Noordzee heeft beslist om drie 'zoekzones voor integriteit van de zeebodem' af te bakenen. Nieuwe zones met visserijbeperkende maatregelen moeten worden aangewezen binnen de zoekzones.

DOELSTELLING 2022

Tegen 2022 hebben de Belgische vissers een alternatief voor boomkorvisserij uitgewerkt en in praktijk gebracht.

Duur 2018 - 2022

Partners WWF-EPO en andere Europese WWF-kantoren; wetenschappers; Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) die werken aan duurzame visserij, het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en het beleid tegen de illegale visserij (cf. IUU-visserij, Illegal, Unreported and Unregulated fisheries)

© TROY MAYNE / WWF

RESULTATEN IN 2019

- De teams van WWF hebben:
 - een rapport over de belangrijkste bronnen van plastic in de Middellandse Zee ('Stop the flood of plastic: How Mediterranean countries can save their sea'), gepubliceerd en heel ruim verspreid bij de autoriteiten en het grote publiek (in het bijzonder in Turkije, Frankrijk, Italië, Griekenland, Kroatië, Tunesië en Marokko);
 - de campagne 'Your Plastic Diet' gelanceerd om het publiek te sensibiliseren over de plastic vervuiling;
 - de 'Plastic Free Beach Tour' georganiseerd op 20 lokaties langs de Italiaanse kust om het publiek te sensibiliseren over de vermindering van plastic afval, en 12 strandschoonmaakoperaties op touw gezet;
 - een studie gelanceerd over de recuperatie van plastic flessen ('Deposit system feasibility research') in Turkije. De eerste resultaten werden gedeeld met de belangrijkste producenten van dranken; de studie wordt in de loop van 2020 gepubliceerd;
 - eveneens in Turkije, samen met de overheden van het eiland Büyükdada grondig werk verricht om een plasticvrij eiland te realiseren.

↑ Zowat elke schildpad in de Middellandse Zee heeft plastic in zijn maag.

DOEL

Implementatie in 2021, door de invloedrijke belanghebbenden van de Middellandse Zee, van een strategie gericht op de totale eliminatie van vervuiling door microplastics in de Middellandse Zee tegen 2030.

Duur 01/01/19 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 184 000 (fondsen van een grote gift aan WWF-België)

Partner WWF-Middellandse Zee

MIDDELLANDSE ZEE - GRIEKENLAND, TURKIJE EN ALBANIË

© CRISTINA MASTRANDREA / WWF

RESULTATEN IN 2019

- In de drie geselecteerde landen werden de volgende resultaten bereikt:
 - de inventaris van de belanghebbenden op het vlak van duurzame visvangst werd opgesteld en er werd een ontmoeting georganiseerd om het project te presenteren in elk van de landen;
 - op basis van wetenschappelijk onderzoek is er in Turkije een pilotsite geïdentificeerd (het eiland Mordogan) voor de implementatie van het project voor een visserijbeheer in samenwerking met de kleine vissers, en is er een lijst van potentiële sites aangelegd voor Albanië en Griekenland;
 - in elk land werd het organisatieniveau van de vissers geëvalueerd: in Turkije (een land dat ook over een nieuwe organisatie van vrouwelijke vissers beschikt) blijken ze goed georganiseerd te zijn, terwijl de Griekse en Albanese vissers zullen moeten worden ondersteund bij hun organisatie.

↑ Na decennia van overbevissing en wanbeheer, hebben de landen rond de Middellandse Zee eindelijk een progressieve manier om hun kleinschalige visserij te beheren, aangenomen.

DOEL

De vissers worden echte sleutelfiguren en partners van een duurzame visvangst om de visvoorraden in de Middellandse Zee te herstellen en de inkomsten van de vissers te verhogen.

Duur 01/01/19 - 31/12/21

Uitgaven 2019 € 216 000 (fondsen van een grote gift aan WWF-België)

Partner WWF-Middellandse Zee

↑ Het barrièrerif van Belize, een van de meest diverse habitats op aarde en de thuis van zo'n 1 400 soorten, werd midden 2018 verwijderd van de UNESCO-lijst van bedreigd werelderfgoed. WWF leidde een grote, internationale campagne om het rif te beschermen tegen olie-exploratie en andere schadelijke industriële activiteiten.

TOGETHER POSSIBLE!

SAMEN HETZELFDE DOEL NASTREVEN

De natuur toont ons op zoveel manieren een simpele waarheid: samenwerken loont. Bij WWF streven we naar een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur – maar dat lukt ons alleen als iedereen een handje toesteeckt. Eén organisatie alleen kan dit niet bolwerken. Iedereen moet zijn steentje bijdragen: mama's en papa's, studenten, CEO's, particulieren, bedrijven, overheden. Je hoeft geen milieuactivist te zijn, maar je beseft wel dat het welzijn van de jou omringende natuur ook jouw welzijn bepaalt. Meer dan 123 500 mensen steunen WWF-België financieel en sleutelen met ons aan de weg. Samen kunnen we wel degelijk verandering teweegbrengen, en dat kan je ook merken aan de resultaten van de acties die we het afgelopen jaar hebben ondernomen.

20 KM DOOR BRUSSEL, EEN WEDLOOP VOOR DE TIJGER

395 atleten droegen trots ons pandalogo tijdens de 20 km door Brussel. Aangemoedigd door onze mascotte renden ze voor de tijger, de natuur en WWF. 58 mensen toonden zich niet alleen van hun sportieve kant, maar zamelden ook geld in voor ons project voor de herintroductie van de tijger in Cambodja (zie pagina 26).

© ROMAIN THIRY /
WWF-BELGIUM

© ROMAIN THIRY /
WWF-BELGIUM

© ROMAIN THIRY / WWF-BELGIUM

© PEXELS

Op 26 mei 2019 trokken we naar de stembus om nieuwe politieke besluitvormers te kiezen. In de aanloop naar de verkiezingen voerde WWF campagne om aandacht te vragen – zowel in de verkiezingsdebatten als in de regeerakkoorden – voor vier belangrijke milieuthema's: actie voor het klimaat, stop de illegale handel in hout en wilde soorten, een gezonde landbouw voor mens en natuur, en meer ruimte voor natuur. We namen 11 interviews af met vertegenwoordigers van de belangrijkste Belgische politieke partijen die live en uitgesteld bekeken konden worden via Facebook, en 1 300 jongeren waren samen goed voor 400 ideeën op 'Ideas4planet', het online platform waarop jongeren en scholen hun ideeën voor een meer ecologisch, sociaal en veerkrachtig België konden delen.

Wat schuilt er achter de fossiele brandstoffen?

We publiceerden ook twee studies. De studie over fossiele brandstoffen (zie pagina 34) toonde aan dat de Belgische staat jaarlijks minstens € 2,7 miljard aan belastingvoordelen uitkeert voor fossiele brandstoffen (olie, kerosine, stookolie, gas). Fossiele brandstoffen zijn een belangrijke oorzaak van klimaatverandering. Deze subsidies beïnvloeden twee gebieden van ons dagelijks leven: huisvesting en mobiliteit. De studie beroerde de politieke wereld: parlementaire vragen werden gesteld en bilaterale vergaderingen gehouden met de premier en de ministers. De studie ontketende een nieuw debat over een taks op vliegtickets, belastingvrijstelling op kerosine, uitfasering van het salariswagensysteem, verbetering van internationale treinverbindingen en de verhoging van de renovatiepremie.

Tijd om ermee te kappen

Onze studie over geïmporteerde ontbossing (zie pagina 12) onthulde dat, om de grondstoffen te produceren die we in België importeren, maar liefst 4,2 miljoen hectare (42 000 km², of 1,4 keer de oppervlakte van België) landbouwgebied wordt geëxploiteerd in landen waarvan tropische bossen met hoge snelheid worden vernietigd. Het risico bestaat dus dat deze gebieden werden ontbost om de grondstoffen die we dagelijks in België gebruiken, te produceren. WWF stelde zijn bevindingen en aanbevelingen voor op een conferentie van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, aan beleidsmakers, aan ondernemers en aan academici. De eerste reacties duiden op een bewustwording van de Belgische beleidsmakers.

Via onze sociale mediakanalen kwamen er een paar duizend reacties op deze twee studies.

© LIEN VANDENEYDE / WWF-BELGIUM

MAKE IT WILD!

Op zondag 28 april 2019 was elke natuurliefhebber welkom in het Nationaal Park Hoge Kempen (Genk). Ondanks de regen staken bijna 800 kinderen en volwassenen samen met WWF de handen uit de mouwen voor meer biodiversiteit in België. We legden een bloemenweide aan, plantten bomen en struiken, bouwden takkenrillen, nestkasten en zelfs wildebijenhôtels. 800 paar handen toverden een grasveld om tot een toekomstig paradijs voor de biodiversiteit. Hét bewijs dat elke burger op zijn of haar niveau kan handelen en echt het verschil kan maken.

DE JONGSTE GENERATIES VOOR EEN LEVENDE PLANEET

WWF-België zet al jaren stevig in op educatie en natuurbeleving voor kinderen en jongeren. Van zodra het zaadje van de jonge natuurbeschermers begint te kiemen, geven we hen graag de middelen om in actie te komen voor een betere planeet. We doen dit op school met gratis lesmateriaal en klasbezoeken, maar ook steeds meer buiten de schoolmuren via de WWF-Rangerclub. Op 30 juni 2019 noemden 3 687 kinderen zich trots WWF-Ranger. De jonge natuurbeschermers namen deel aan een leuk aanbod natuur- en gezinsactiviteiten, natuurbeschermerskampen en kregen vijf Rangerclub Magazines in de brievenbus!

© Uantwerpen

september 2018

Leerlingen van de derde graad basis- en eerste graad secundair onderwijs die zich vragen stellen over het klimaat kunnen een **wetenschappelijke workshop** volgen, georganiseerd door WWF in samenwerking met klimatologen van de universiteit van Antwerpen en Luik. En of je daarna een echte klimaatexpert bent!

© WWF-BELGIUM

oktober 2018

Dertig WWF-Rangers gingen samen met boswachter Eddy op verkenning in Bosland, het leefgebied van wolven Naya en August. De kinderen leerden over de **wolf** én vonden zelfs echte uitwerpselen. Een avontuur om niet snel te vergeten!

© WWF-BELGIUM

augustus 2019

De **stand van de WWF-Rangerclub** dook deze zomer op in het dierenpark Forestia in Theux, in het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel en op evenementen zoals de nationale feestdag in Brussel, het Feest van de Solidariteit in Namen, de Gentse Feesten en Sfinks in Boechout. Kinderen en hun ouders ontdekten er hun totemdier en kregen informatie over de WWF-Rangerclub.

© WWF-BELGIUM

juli 2019

In juli organiseerde de WWF-Rangerclub **twee kampen voor kinderen**. Zeventig Nederlandstalige Rangers gingen op kamp aan zee (Cadzand) i.s.m. Idee Kids vzw. Het Franstalige kamp met 24 Rangers vond plaats in de Hoge Venen (Ovifat) en werd georganiseerd i.s.m. Kaleo asbl. De jonge natuurbeschermers leerden op kamp over wilde dieren en kwamen in actie voor een mooiere natuur.

© WWF-BELGIUM

november 2018

Al vijf jaar lang kunnen scholen deelnemen aan de **'climatechallenge@school'**. Dit is een rollenspel waarbij leerlingen uit de derde graad van het secundair onderwijs in de huid kruipen van vertegenwoordigers van landen die hun belangen verdedigen tijdens een klimaatconferentie (COP). In 2019 namen 30 scholen deel.

Met de steun van:

© LIEN VANDEN EYNDE / WWF-BELGIUM

december 2018

Naar aanleiding van de klimaatop in Polen vond in Brussel op 02/12/2018 de grootste Belgische **klimaatmars** ooit plaats. Meer dan 65 000 mensen kwamen op straat voor een beter klimaatbeleid. Ook WWF was van de partij en riep alle kinderen en hun ouders op zich te laten horen.

© WWF-BELGIUM

januari 2019

De kinderen van de WWF-Rangerclub staken samen met hun ouders de handen uit de mouwen in Genval. In een **natuurgebied** snoeiden ze bomen en struiken. Een welkome opfrisbeurt om de natuur opnieuw kansen te geven. Echte natuurbeschermers!

© WWF-BELGIUM

februari 2019

Meer dan 250 kinderen en ouders van de WWF-Rangerclub kwamen naar het Zwin Natuur Park in Knokke. De natuurgidsen vertelden over de ooievaars en andere bijzondere vogels van het Zwin en namen de aanwezigen mee op **ontdekkingstocht doorheen de Zwinvlakte**.

© WWF-BELGIUM

juni 2019

Samen met hun ouders gingen de Rangers **'Back to Nature'**. Ze kampeerden langs de Semois in tenten en kookten op houtvuur. Een natuurgids nam de kinderen mee op beversafari in de moerasbossen langs de Semois. Wat een avontuur!

mei 2019

In de aanloop naar de verkiezingen van 26 mei, lanceerde WWF het platform **'Ideas4planet'**. Jongeren en scholen konden hier hun ideeën kwijt voor een meer ecologisch, sociaal en veerkrachtig België. Meer dan 1 300 jongeren namen deel, meer dan 400 ideeën werden ingediend en besproken via zo'n 1 000 reacties en 8 000 stemmen werden geteld.

In samenwerking met GoodPlanet.

© ROMAIN THIRY / WWF-BELGIUM

april 2019

Op 28 april verwelkomde WWF iedereen in het Nationaal Park Hoge Kempen in Genk. Op deze **feestelijke familiedag** staken we samen de handen uit de mouwen voor meer biodiversiteit. We plantten bomen, zaaiden een bloemenweide, maakten insectenhôtels en bouwden een lange takkenril. Natuurlijk was er ook muziek, lekkers en kinderanimatie.

© ROBIN DUA / WWF-BELGIUM

maart 2019

De **derde cd van Radio Oorwoud 'Vuil!Vuil!Vuil!'** brak uit zijn ei. En hoe! Met een groot **releaseconcert in Capitole Gent!** Naast de vaste Oorwoud-crew waren voor dit muzikale feest voor rockende otters, zingende bonobo's en vol-modder-en-slijk-hangende-kinderen ook Lady Linn, Ella Leyers, Fleddy Melculy en presentatoren Joris Hessels en Dominique Van Malder van de partij.

SAMEN IS ALLES MOGELIJK

ONZE MENSEN

WWF omringt zich met bekwame, getalenteerde en gepassioneerde mensen. Mensen die ons optimisme delen over de mogelijkheid om de wereld te veranderen. Mensen die vastbesloten zijn om een verschil te maken.

In 2019 maakten volgende personen deel uit van ons team:

Natuurbehoud (*terreinprojecten, beleidswerk, educatie & communicatie: 37,6 VTE**)

Nadia Ajaji, Françoise Ansay, Cynthia Bashizi, Ioana Betieanu, Gregory Claessens, Florian Debève, Céline De Caluwé, Laura Dehaene, Leen De Laender, Dylan Delvaux, Jesse De Troyer, Joeri Devroey, Sara De Winter, Oumaïma Douhaoui, Titus Ghyselinck, Charlotte Gijssels, Laurence Hanon, Juan Hendrawan, Bernadette Jacquemin, Kanika Kohli, Jerome Laycock, Tanita Leclercq, Thibault Ledecq, Lara Lejeune, Rebecca Lévêque, Aurélien Lurquin, Sofie Luyten, Anne-Lise Martin, Rucha Naware, Jessica Nibelle, Magdalena Norwicz, Faïçal Ouedraogo, Florence Platteau, Corentin Rousseau, Sofie Ruysschaert, Vinciane Sacré, Wendy Schats, Monica Schuster, Stijn Sterckx, Caroline Steygers, Koen Stuyck, Marie Suleau, Olga Szczodry, Pepijn T'Hooft, Julie Vandenberghe, Sarah Vanden Eede, Emilie Van Der Henst, Mone Van Geit, Julie van Kempen, Bruno Venti, Bas Verhage, Isabelle Vertriest, Gwendoline Viatour, Béatrice Wedeux.

Fundraising (4,3 VTE*)

Manon Bistiaux, Maryssa Cools, Fabienne Damsin, Catherine Renard, Bart Van Cauwenbergh, Dominique Weyers.

Administratie (8,1 VTE*)

Lisa Bentes, Hassan Benyahia, Anne Dierick, Alain Flabat, Antoine Lebrun, Erika Liongo, Tiziana Penna, Maggy Schollaert, Liesbet Willems, Nathalie Wouters.

Vrijwilligers & stagiaires

Helena Berben, Monique Delhaye-Hautier, Lena Ghazi, Eva Koppen, Marie Soleil, Pierrick Van Weyenberg.

* Cijfers uitgedrukt in voltijdsequivalent (VTE).

#MerciStijn

Op 17 februari moesten we heel plots afscheid nemen van onze collega Stijn. Al negen jaar de meest ontembare en enthousiaste werknemer van WWF, onze superpanda. Een wilde, grootse planner. Maar ook een doener en een doorzetter. En die combinatie is behoorlijk zeldzaam en leidt tot de meest geweldige resultaten. Bij voorkeur ietwat buiten de lijntjes en een tikkeltje zot. De leegte is groot, het verdriet ook. Maar er is vooral veel dankbaarheid voor de vele jaren van geweldig samenwerken en dingen creëren. Merci Stijn, om WWF op zijn grondvesten te doen daveren en voor de rock and roll die je in de organisatie bracht. Rust zacht lieve panda. We vergeten je niet.

De bestuurders verzekeren de strategische leiding van de organisatie. Ze worden verkozen voor hun collectieve kennis en ervaring (behoud en bescherming van de natuur, fondsenwerving, communicatie, bedrijfsbeheer ...) en voor hun netwerk (relaties met overheid en beleidsinstanties, privésector, potentiële partners, media ...), troeven die van nut zijn voor onze organisatie.

In België wordt WWF vertegenwoordigd door drie vzw's: WWF-Belgium vertegenwoordigt WWF op het Belgische grondgebied; WWF-Vlaanderen en WWF-Belgique Communauté Francophone zijn door de Minister van Financiën erkend als instellingen die recht geven op een belastingvermindering voor ontvangen giften. Deze drie juridische entiteiten functioneren als één operationele entiteit. Hun activiteiten en rekeningen worden geconsolideerd in dit jaarverslag.

In 2019 maakten volgende personen deel uit van de bestuursorganen:

WWF-Belgium

Roseline C. Beudels-Jamar de Bolsée, voorzitter.
Ronald Biegs, Marianne Claes, Johan Coeck, Herman Craeninckx, Manoël Dekeyser, Sabine Denis, Paul Galand, Roland Moreau, Alain Peeters, Jean-Marie Postiaux, Guido Ravoet, Yan Verschueren.

WWF-Vlaanderen

Yan Verschueren, voorzitter.
Lode Beckers, Gil Claes, Johan Coeck, Carl Craey, Karine De Batselier, Martine Van Audenhove, Helga Van der Veken, Ludo Vandewal, Janine Van Vessem.

WWF-Belgique Communauté Francophone

Jean-Marie Postiaux, voorzitter.
Paul Galand, Antoine Lebrun.

De bestuurders voeren hun mandaat onbezoldigd uit.

De ambassadeurs en ambassadrices van WWF-België zijn personen met een verschillende achtergrond, diverse kwaliteiten en een rijke ervaring. Zij hebben zich bereid verklaard om hun talent en hun maatschappelijke positie aan te wenden om aandacht te vragen voor onze missie.

Ereambassadrice HKH Prinses Esmeralda van België

Michèle Aerden, Lode Beckers, Pierre-Olivier Beckers, Iwan Bekaert, Philippe J. Berg, Ronald Biegs, Hervé Billiet, Pierre-Alexandre Billiet, Chantal Block, Philippe Bodson, Brigitte Boone, Alfred Bouckaert, Robert Bury, Johan Cattersel, Ingrid Ceusters-Luyten, Marianne Claes, Régine Claeys, Thierry Claeys Bouuaert, Jean-Pierre Coene, Bruno Colmant, Herman Craeninckx, Michel Czetwertynski, Scarlett de Fays, Bernard de Gerlache de Gomery, Jacques de Gerlache, Herman Dehennin, Edward De Jaegher, Eric De Keuleneer, Manoël Dekeyser, Mary Ann del Marmol, Philippe Delusinne, Cathy Demeestere, Sabine Denis, Bart De Smet, Diane de Spoelberch, Godefroid de Woelmont, Muriel Dhanis, Eric Domb, Mia Doornaert, Antoine Duchateau, Paul Dujardin, Cedric du Monceau, Jean-Louis Duplat, Jean-Pierre Dutry, Amid Faljaoui, Paul Gaspard Jacobs, Alain Godefroid, Baudouin Goemaere, Dirk Haesevoets, Roger Heijens, Gijsbreght Jansen, Tshibangu Kalala, Robert Kuijpers, Philippe Lambrecht, Henry le Grelle, Florence Lippens, Chantal Lobert, Xavier Magnée, Pierre Mahieu, Michel Malschaert, Jan Meyers, Roland Moreau, Marc Mullie, Werner Murez, Eric Neven, Alain Peeters, Theo Peeters, Mary Pitsy oude Hendrikman, Guido Ravoet, Francis Rome, Sonja Rottiers, Catherine M. Sabbe, Eric-Emmanuel Schmitt, Filip Segers, Johan A.C. Swinnen, Rik Torfs, Michel Troubetzkoy, Herman Vandaele, Patrick Van Damme, Carlo Vandecasteele, Helga Van der Veken, Micheline Vandewiele, Hugo Vanermen, André Van Hecke, Thierry van Mons, Christian Verschueren, Anne Vierstraete, Johan Vinckier, Pascal Vrebos, Guy Warlop, Serge Wibaut, Véronique Wilmot, Hans Wolters, Kathelijin Zwart, Victor Zwart.

ETHIEK BIJ WWF

WWF-België onderschrijft de sociale en milieugerelateerde beschermingsvoorzieningen opgesteld door WWF International. Ze nemen een cruciale plaats in bij de uitvoering van onze projecten en bepalen hoe we lokale gemeenschappen betrekken bij het plannen en beheren van ons werk om hun leven, rechten en middelen van bestaan te verbeteren en de hen omringende natuur te beschermen en te behouden. We implementeren de maatregelen opgesteld door WWF International ('WWF's Environmental and Social Safeguards Framework') voor **het beheren van milieu- en sociale risico's die verband houden met het werk op het terrein van WWF**. Goede praktijken zoals respect voor de mensenrechten, het tegengaan van discriminatie, publieke participatie, transparantie en verantwoording worden systematisch geïntegreerd in al onze projecten.

WWF-België dankt iedereen die zich inzet voor het welslagen van onze missie, in het bijzonder onze ereambassadrice HKH Prinses Esmeralda van België voor haar inzet en enthousiasme om onze organisatie te steunen.

ONZE FILOSOFIE ALS WERKGEVER

© JAMES FRANKHAM / WWF

WWF-België zorgt ervoor dat zijn medewerkers kunnen evolueren binnen een organisatie waar respect, diversiteit, rechtvaardigheid en competentie centraal staan in de beslissingen die hen aangaan.

Om deze waarden te belichamen, respecteert WWF-België de volgende **managementprincipes**:

- *talent* – aantrekken en behouden van bekwame, gemotiveerde medewerkers die bijdragen aan onze missie;
- *management* – managers vormen die zich voluit inzetten voor hun team;
- *ontwikkeling* – bevorderen van interne verandering en het volgen van opleidingen;
- *transparantie* – streven naar open en eerlijke communicatie;
- *verantwoordelijkheid* – het nodige vertrouwen verlenen aan alle medewerkers;
- *eenvoud* – op zoek gaan naar eenvoud en flexibiliteit en het bevorderen van creativiteit.

WWF-België ontwikkelde een coherent, motiverend, rechtvaardig en transparant **loonbeleid** in lijn met onze waarden en de markt, aangevuld met een pakket extralegale voordelen. We besteden ook bijzondere aandacht aan onze **loonpolitiek**: in 2019 bedroeg de verhouding tussen het hoogste en het laagste loon binnen de organisatie 3,30.

Gelijke kansen en gendergelijkheid staan op alle niveaus centraal binnen de organisatie. Onze terreinprojecten, lobby- en sensibilisatie-activiteiten komen zowel ten goede aan vrouwen als mannen en dragen bij tot gendergelijkheid.

WWF-België volgt een strikt beleid op het gebied van **preventie van en onderzoek naar fraude en corruptie, en het signaleren en openbaarmaken van belangenconflicten**.

WWF-BELGIË, DAT ZIJN

49 ♀ & 19 ♂

≤ 25 JAAR

26-35 JAAR

36-45 JAAR

46-55 JAAR

> 55 JAAR

HET 'SENIOR MANAGEMENT TEAM' BESTAAT UIT

4 ♀ & 2 ♂

ONZE GROOTSTE TROEF

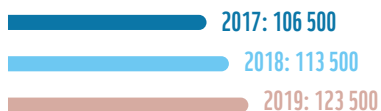
De natuur toont ons op zoveel manieren een simpele waarheid: iedereen telt en maakt het verschil. Bij WWF streven we naar een wereld waarin mens en natuur in harmonie samenleven. Maar dat streefdoel kunnen we enkel waarmaken als we samenwerken.

En 'samen' mag u gerust letterlijk nemen. Dankzij ons steeds toenemende aantal sympathisanten zetten wij ons werk gestaag verder. 'Samen', dat zijn de mensen die onze missie verspreiden via allerhande sociale media, die ons als vrijwilliger uit de nood helpen op kantoor en tijdens evenementen, die door weer en wind nieuwe donateurs werven, die ons de broodnodige en zeer gewaardeerde financiële steun verlenen (4/5 van onze opbrengsten!) waarmee we een groot deel van onze projecten en campagnes financieren. Maar ook onze partners, die ons financieel steunen of wiens expertise onontbeerlijk is voor de realisatie van onze projecten, en onze institutionele partners, dankzij wiens steun – in de vorm van subsidies – we veel van onze projecten kunnen uitvoeren: Agence wallonne pour l'Air et le Climat, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, De Europese Unie (Directoraat-generaal Migratie en Binnenlandse Zaken, Fonds voor interne veiligheid politie), FOD Milieu, de Franstalige Gemeenschap, Nationale Loterij, Wallonie Environnement Département de la Nature et des Forêts, Wallonie-Bruxelles International. En natuurlijk ook de mensen die aan de toekomstige generaties denken door WWF in hun testament op te nemen. Dankzij hun nalatenschap kunnen we onze projecten verder ontwikkelen en vorm geven. Het is een investering op lange termijn die onze medewerkers op het terrein toelaat om echt het verschil te maken.

WWF-België is lid van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving (VEF). We onderschrijven de Deontologische Code van de VEF en waarborgen de morele kwaliteit van de fondsenwerving en van de transparantie van onze rekeningen.

ONZE LEDEN EN DONATEURS:

Wij kunnen onze sympathisanten, vrijwilligers, wervers, leden, donateurs, erflaters, partners ... dus niet genoeg bedanken.

Samen zal het ons lukken: Together Possible!

© MARTIN HARVEY / WWF

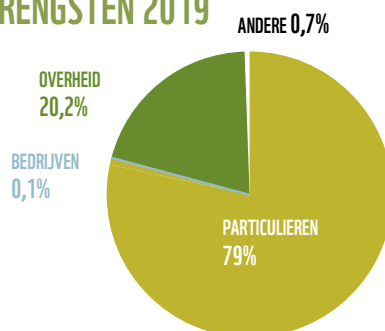
2019 IN CIJFERS

De uitgebreide jaarrekeningen zijn te vinden op de website van WWF-België: www.wwf.be/cijfers.

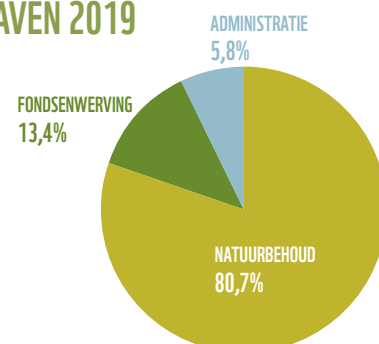
De rekeningen worden gecontroleerd en gecertificeerd door Mazars Bedrijfsrevisoren CVBA, vertegenwoordigd door Peter Lenoir.

Het financieel jaar 2019 loopt van 1 juli 2018 tot 30 juni 2019.

OPBRENGSTEN 2019

UITGAVEN 2019

RESULTATENREKENING

	2018	2019
Gewone opbrengsten	14 143 312 €	16 064 178 €
Particulieren	11 083 635 €	12 682 684 €
Giften & bijdragen	8 867 786 €	9 791 985 €
Legaten	2 215 849 €	2 890 699 €
Bedrijven	147 499 €	11 163 €
Tombola's	19 800 €	8 992 €
Royalties en vergunningen	108 808 €	2 171 €
Giften	18 891 €	0 €
Overheid	2 840 981 €	3 250 319 €
Personeelssubsidies	86 955 €	99 653 €
Subsidies voor natuurbehoudsprogramma's	2 754 026 €	3 150 666 €
Andere	71 197 €	120 012 €
Gewone uitgaven	-12 824 510 €	-14 978 738 €
Administratie	-882 275 €	-875 052 €
Fondsenwerving	-1 623 322 €	-2 009 673 €
Natuurbehoud	-10 318 913 €	-12 094 012 €
Projecten van natuurbehoud op het terrein	-6 109 378 €	-6 852 656 €
Sensibilisering	-4 209 536 €	-5 241 357 €
Burgers	-2 992 138 €	-3 463 035 €
Overheden	-631 590 €	-999 381 €
Jong publiek	-585 807 €	-778 941 €
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	1 318 802 €	1 085 440 €
Financieel resultaat	20 929 €	-125 111 €
Uitzonderlijk resultaat	18 031 €	0 €
Resultaat	1 357 762 €	960 329 €

WWF sluit het boekjaar 2019 af met een positief resultaat van € 0,9 miljoen. Dit is te danken aan inkomsten uit legaten (€ 2,9 miljoen) die hoger uitvielen dan begroot.

BALANS

30/06/2018

30/06/2019

Activa	26 101 643 €	25 877 522 €
Vaste activa	2 042 247 €	2 335 501 €
Vlottende activa	22 603 026 €	21 950 571 €
Overlopende rekeningen (activa)	1 456 370 €	1 591 450 €
Passiva	26 101 643 €	25 877 522 €
Eigen vermogen	9 626 933 €	10 692 164 €
Speciaal fonds	12 513 754 €	12 383 287 €
Schulden op meer dan één jaar	85 374 €	41 843 €
Schulden op ten hoogste één jaar	1 627 059 €	1 898 001 €
Overlopende rekeningen (passiva)	2 248 524 €	862 227 €

DUURZAAMHEID

Mobiliteit

Al onze medewerkers gebruiken de fiets of het openbaar vervoer voor hun woon-werkverkeer. WWF-België bezit slechts één voertuig – het rijdt op ‘compressed natural gas’ (CNG) – dat we gebruiken voor de organisatie van evenementen. Voor andere verplaatsingen binnen België gebruiken we het openbaar vervoer of een deelauto. Buitenlandse reizen gebeuren altijd met de trein wanneer het korte afstanden betreft (reizen van minder dan acht uur). Voor onze vliegtrips, onvermijdelijk voor de opvolging van onze terreinprojecten in afgelegen gebieden, kopen we certificaten aan die het equivalent van de uitgestoten hoeveelheid CO₂ compenseren en waarmee projecten worden gefinancierd. Onze CO₂-uitstoot voor reizen per vliegtuig bedraagt dit jaar 2,4 ton CO₂ per personeelslid (tegenover 1,6 ton het jaar voordien). We proberen het aantal buitenlandse reizen zoveel mogelijk te beperken door gebruik te maken van videoconferentietechnieken.

Aankopen en verbruik

WWF-België voert een duurzaam aankoop- en verbruiksbeleid: papier en hout zijn FSC-gecertificeerd; wij gebruiken groene stroom en 17% van ons elektriciteitsverbruik wordt opgewekt door zonnepanelen.

Dankzij deze inspanningen ontvingen we het driesterrenlabel ‘Ecodynamische Onderneming’ van Leefmilieu Brussel. Het label beloont en moedigt bedrijven, verenigingen en Brusselse instellingen aan die stappen ondernemen om de impact van de bedrijfsactiviteit op het leefmilieu te verkleinen (afvalbeheer en -preventie, rationeel energiegebruik, mobiliteit, enz.).

Verbruik	2018	2019	In vergelijking met 2018
Elektriciteit	46 807 kWh	46 027 kWh	-1,7%
Gas	124 213 kWh	124 210 kWh	0%
Water	259 m ³	251 m ³	-3,1%
Papier	50 800 bladen	48 400 bladen	-4,7%

© MARTIN HARVEY / WWF

WWF IN BELGIË IN CIJFERS

123 500

WWF-België kan bogen op de steun van 123 500 leden en donateurs.

3 687

Op 30 juni 2019 noemden 3 687 kinderen zich trots WWF-Ranger.

2020

Een beslissend jaar om wereldleiders te overtuigen de juiste beslissingen te nemen en wetten te stemmen voor het stabiliseren van het klimaat, het beschermen van de biodiversiteit en het garanderen van duurzame ontwikkeling.

80%

80% van onze fondsen zijn bestemd voor natuurbehoud in België en over de hele wereld.

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

www.wwf.be | www.facebook.com/wwf.be